

RAPORTUL DE ACTIVITATE AL PROCURATURII REPUBLICII MOLDOVA PENTRU ANUL 2007

PARTEA I

INFORMAȚII GENERALE

Procuratura Republicii Moldova prezintă Raportul de activitate pentru anul 2007 privind starea legalității și a ordinii de drept în țară, care oferă o vedere de ansamblu asupra principalelor evoluții în ceea ce privește elucidarea acțiunilor întreprinse și identificarea soluțiilor pentru realizarea obiectivelor stringente:

- reprezentarea intereselor generale ale societății;
- apărarea ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățenilor;
- conducerea și exercitarea urmăririi penale; și
- reprezentarea învinuirii în instanțele judecătorești.

Executarea acestor atribuții, sintetizarea schimbărilor aduse mecanismelor și metodelor de activitate în domeniul dreptului, în deosebi, al celui penal, prezintă, modul în care au fost utilizate funcțiile și atribuțiile procurorului în scopul de a consolida rolul Procuraturii în societate și a dezvolta o instituție mai solidă și de a oferi încredere cetățenilor și statului deopotrivă.

Activitatea și eforturile depuse de corpul de procurori în anul 2007 au contribuit substanțial la asigurarea supremației legii.

Măsurile curente și cele de ordin strategic au asigurat o eficiență a activității procurorilor. De asemenea, a continuat consolidarea și modernizarea instituțională în procesul de înfăptuire a actului de justiție, și implicit, promovarea consecventă a imaginii Procuraturii în societate.

Activitatea Procuraturii în anul 2007 a vizat, realizarea prerogativelor Strategiei de dezvoltare a organelor Procuraturii până în anul 2010, Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, Programului Național „Satul Moldovenesc” și a Strategiei Naționale de Creștere Economică și Reducerii Sărăciei.

Colegiul Procuraturii a elaborat și implementat un șir de cerințe și recomandări ce țin de domeniile prioritare de activitate. Drept urmare, calitatea, ritmul de lucru al întregului corp de procurori, disciplina executorie și responsabilitatea acestora sunt în continuă creștere.

În același timp, s-a reușit verificarea legalității relațiilor în toate sferile sociale, cu identificarea celor mai vulnerabile segmente ale relațiilor sociale, unde există încălcări ale drepturilor și libertăților omului, intereselor societății și ale statului.

Activitatea Procuraturii Republicii Moldova, în anul 2007 a decurs în ritm obișnuit, cu aplicarea procedurilor clasice, caracteristice organelor Procuraturii, dar și cu executarea sarcinilor care au reieșit din fenomenele și realitățile cu care se confruntă Republica Moldova.

Totodată, anul 2007 a fost un an de consolidare a activității întregului corp de procurori, de progres și cooperare în plan intern și internațional, de trasare a sarcinilor și noilor metode și particularități de lucru a sistemului organelor Procuraturii.

Reieșind din sporirea cazurilor de examinare și sancționare a Republicii Moldova la CEDO pentru faptele de tortură și aplicare a relelor tratamente, necesitatea reformării Procuraturii conform standardelor europene, fluctuația de cadre, creșterea cauzelor penale examinate de procurori (investirea procurorului cu atribuții de investigare a dosarelor penale în privința minorilor), s-a necesitat flexibilitatea, regruparea, mobilizarea de forțe a Procuraturii și întreprinderea urgentă de măsuri și procedee noi în domeniul exercitării și conducerii urmăririi penale.

De menționat, că soluțiile noi întreprinse, s-au efectuat fără însușirea de noi funcții și competențe și fără angajare suplimentară de personal.

Deși Procuratura s-a ciocnit cu probleme stringente, cum ar fi întinerirea corpului de procurori, lipsa unor reale garanții sociale a procurorilor, s-a reușit efectuarea unui volum considerabil de activitate, pe toate domeniile de competență a organelor Procuraturii, intervenirea și examinarea cazurilor de rezonanță socială sporită.

Concomitent s-a reușit consolidarea corpului de procurori, atingerea unui grad suficient de profesionalism corespunzător cerințelor actuale ale societății și executarea priorităților de bază planificate pentru anul 2007.

Anul 2007, a fost marcat printr-un proces de amplificare a nivelului de participare a Procuraturii la activitatea de eficientizare și perfecționare a cadrului juridic, aferent domeniilor de activitate și competențelor sale.

Drept urmare, Procuratura și-a propus ca obiective antrenarea activă la evaluarea, studierea și analiza problemelor, fenomenelor și tendințelor relevante din societate, care au tangențe cu activitatea sa cotidiană, în vederea identificării celor mai stringente oportunități de reformare și ajustare a activității în sensul eficientizării ei.

Procuratura, în calitate de organ de promovare a politicii penale în stat, în procesul de coordonare și control a urmăririi penale și a activității operative de investigație, s-a implicat activ în modificarea legislației în domeniu, fiind elaborate și promovate propuneri de modificare și completare a legislației penale, procesual-penale și administrative în vederea acordării procurorului competențelor de aplicare a pedepselor alternative celor penale, consolidării dreptului discreționar al procurorului, simplificării și eficientizării urmăririi penale, precum și instituirii funcției de asistent al procurorului.

Unele din ele, fiind puse în aplicare, deja, au influențat pozitiv calitatea și eficiența urmăririi penale.

Mai mult, pe parcursul anului 2007, Colegiul Procuraturii a examinat chestiuni teoretice, practice și tactice ce țin de investigarea cauzelor penale, reușindu-se încadrarea activității procurorilor în noile realii, obținându-se chiar o dublare a activității în acest domeniu.

Reforma Procuraturii Republicii Moldova pe parcursul ultimilor ani, a fost una dintre cele mai abordate teme la forurile naționale și internaționale.

În scopul realizării acestui deziderat, au fost mobilizate importante resurse și capacități. A fost elaborat un pachet de proiecte de acte legislative chemate să prezinte soluții problemelor existente.

În acest sens a fost elaborat conceptul și proiectul pachetului legislativ, care fiind examinat de experții europeni a fost expertizat pozitiv, cu unele rezerve, care la moment deja au fost examinate și definitivare de către Procuratura Generală.

Organele Procuraturii au fost preocupate de identificarea, elaborarea și promovarea soluțiilor legislative ce se referă la segmentele imperative impuse de natura raporturilor existente în societate, cum ar fi:

- decriminalizarea Codului penal;
- oportunitatea utilizării mai eficiente de către procuror a unor pârghii discreționare în cadrul procesului penal;
- implementarea unor practici și forme noi de combatere a corupției;
- perfecționarea cadrului juridic privind revizuirea rolului și locului procurorului în cadrul activității operative de investigații.

Printre realizările, la compartimentul asigurării participării Procuraturii la procesul legislativ, pot fi menționate și următoarele activități:

- elaborarea unor propuneri legislative în vederea remedierii problemei executării hotărârilor judecătorești în cauzele penale, contravenționale și civile;
- promovarea proiectului, prin care au fost introduse modificări în Legea cu privire la Sistemul informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Tot, în 2007 au fost pregătite și prezentate Parlamentului, Guvernului, altor autorități centrale 152 avize la proiecte de legi, hotărâri ale Guvernului și acte departamentale, 11 avize ce reflectă opinia Procuraturii asupra argumentelor expuse în sesizărilor privind constituționalitatea unor acte legislative și normative, parvenite din Curtea Constituțională.

Evoluțiile în sfera socială, economică și politică au generat exigențe sporite atribuțiilor și responsabilităților procurorilor.

O deosebită atenție a fost acordată perfecționării profesionale a procurorilor, inclusiv prin intermediul Institutului Național al Justiției, recent inaugurat, precum și prin utilizarea practicii de participare la seminare, ateliere de lucru, mese rotunde, conferințelor etc.

Mecanismul de administrare economică, s-a dovedit a fi, în anul 2007, eficient și a contribuit la asigurarea condițiilor optime de muncă pentru personalul Procuraturii, protecția muncii, soluționarea problemelor de ordin social.

Pornind de la dezideratul că rezultatele activității organelor de apărare a normelor de drept sunt în corelație cu sprijinul acordat de cetățeni, de gradul de conștiință civică a acestora, s-a reușit mediatizarea operativă a informației de interes social sporit pentru societate pe care o deținea sistemul organelor Procuraturii.

În scopul sporirii credibilității populației în actul de justiție, transparenței instituționale și asigurării principiului ireversibilității pedepsei pentru infracțiunile comise, permanent, mediatizăm, inclusiv în mass-media, informațiile despre reținerile, în flagrant, pornirea urmăririi penale, remiterea și rezultatele examinării cauzelor în instanța de judecată (inclusiv pe cazuri de corupere, trafic de ființe umane, proxenetism, tortură, încălcarea drepturilor omului etc.)

PARTEA A II-A.

STAREA INFRAȚIONALITĂȚII ÎN ȚARĂ ȘI REZULTATELE COMBATERII EI

În domeniul combaterii fenomenului infracțional, asigurării ordinii de drept și urmăririi penale, conform obiectivelor prioritare ale activității organelor Procuraturii, pentru anul 2007, au fost preconizate următoarele activități:

- consolidarea rolului și locului Procuraturii în sistemul organelor de drept;
- dezvoltarea interacțiunii și conlucrării cu alte organe de drept, precum și cu cele de control și autoritățile publice;
- desfășurarea permanentă a acțiunilor de combatere a fenomenului criminalității, corupției și asigurării ordinii de drept;
- identificarea cazurilor de tănuire de la evidență a infracțiunilor;
- asigurarea neadmiterii derogărilor de la principiul cercetării sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei penale;
- aplicarea activă a procedurilor speciale în procesul penal.

Transformările și evoluția social-economică a Republicii Moldova în ultimii ani a generat modificări importante atât în domeniul exercitării drepturilor și libertăților cetățenilor, a statului, a societății civile, cât și în structura și dinamica fenomenului infracțional și, implicit, în domeniul ordinii și siguranței publice.

În prezent, fenomenul infracțional din țară se remarcă prin complexitatea sa și comiterea unor genuri de infracțiuni, a căror amploare tinde să erodeze bazele activității eficiente a autorităților publice și securității de stat, influențând negativ asupra calității vieții cetățeanului și siguranței publice.

Statistica privind starea infracționalității în Republică, denotă o tendință relativ stabilă de diminuare a numărului de încălcări a legii penale.

Astfel, în perioada anului 2007, pe teritoriul Republica Moldova, au fost **înregistrate 24362 infracțiuni**. În perioada anului 2006 au fost înregistrate și investigate 24767 de infracțiuni. Fiind înregistrată o descreștere cu **-1,6 la sută**.

În funcție de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, în perioada anului 2007, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2006, au fost comise infracțiuni:

- excepțional de grave 157 – 170 (-7,6%).
- deosebit de grave 1802 – 2065 (-12,7%).
- grave 5574 - 10521 (- 47%).
- mai puțin grave 14644 – 9579 (+52,9%).
- ușoare 2185 – 2430 (-10,1%).

În perioada raportată s-a diminuat cu **15,3** la sută numărul omuciderilor - de la **255** în anul 2006, la **216** în anul 2007; cu **3,8** la sută păstrarea ilegală a armelor și munițiilor.

Se menține tendința de diminuare și a **infracțiunilor patrimoniale**, numărul acestora, în anul 2007, fiind de **12614**, sau cu **4,3** la sută, mai puțin decât în anul 2006 (13184 infracțiuni).

De asemenea, în anul 2007 a cunoscut o scădere esențială numărul **infracțiunilor economice**, fiind înregistrate **2862** încălcări a legii penale (4296 în anul 2006), sau cu **33,4** la sută mai puțin. La fel, s-a diminuat și numărul **infracțiunilor săvârșite de către persoanele cu funcții de răspundere** de la 1477 în 2006 la **1246** în anul 2007(- **15,6 la sută**).

Concomitent, **s-au mai micșorat** și cazurile de :

- **corupere activă**, de la 137 în anul 2006 la **66** în anul 2007 sau cu -51,8 %, comparativ cu +19,1% în 2006;
- **corupere pasivă**, de la 239 în anul 2006 la 203 în anul 2007 sau cu -15,1 %, comparativ cu +10,6 % în 2006;
- **abuz de putere**, de la 260 în anul 2006 la 220 în anul 2007 sau cu -15,4 %, comparativ cu +20,4% în 2006;
- **neglijență**, de la 148 în anul 2006 la 122 în anul 2007 sau cu -17,6 %, comparativ cu +2,1% în 2006.

Această tendință, în mare parte, se datorează orientării vectorului activității organelor de drept în direcția contracarării categoriilor nominalizate de infracțiuni prin realizarea mai multor măsuri la nivel național, corelate cu cerințele și recomandările organismelor internaționale.

În perioada de referință, **a crescut de la 115 la 147** (sau cu **27,8** la sută) numărul **infracțiunilor comise de către grupuri organizate**.

Totuși, s-a majorat, cu **+3,7%** **numărul cazurilor de exces de putere**. De la 244 cazuri în anul 2006, la 253 cazuri în anul 2007.

O situație alarmantă rămâne la capitolul infracțiunilor în domeniul transporturilor, care au crescut de la 955 în anul 2006 la 1184 în anul 2007, sau cu **24 %**. Ponderea principală a infracționalității înregistrate în țară, ca de obicei, îi revine municipiului Chișinău - **330** de infracțiuni, în comparație cu 278 infracțiuni constatate în anul 2006.

Pe parcursul anului 2007, Procuratura a dezvoltat activitățile de investigare a infracțiunilor, în special a unor categorii ce afectează cele mai importante sfere ale vieții sociale, drepturile și libertățile omului, interesele patrimoniale și fiscale ale statului.

Este vorba despre cazurile de contrabandă, tortură, trafic de ființe umane, corupție etc. În permanență, s-a mizat pe perfecționarea sistemului operațional, specific misiunilor procurorului în domeniu, reieșind din problemele existente.

Actualmente, în Republica Moldova se conturează clar tendința de a crea mecanisme și pârgii de implementare a unui sistem național de promovare și respectare a drepturilor omului, care are drept suport, în special, instrumente juridice.

În acest sens, pe parcursul anului 2007, Procuratura Republicii Moldova a participat la realizarea unor obiective în domeniul urmăririi penale, care se subscriu analizei stării de fapt a lucrurilor și corespund oportunității hotărârilor organelor puterii de stat, planurilor și programelor instituționale și naționale.

În anul curent, în domeniul urmăririi penale, Procuratura a contribuit activ la implementarea:

- Planului de acțiuni RM-UE;
- Planului de acțiuni întru eficientizarea interacțiunii și colaborării organelor de drept și de control în combaterea criminalității și corupției;
- Programului de acțiuni privind prevenirea și combaterea corupției și protecționismului în organele Procuraturii;
- Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției pe anii 2007-2009;
- Strategiei naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- Strategiei de dezvoltare a organelor Procuraturii Republicii Moldova pentru perioada 2005-2010.

Totodată, au fost elaborate și puse în aplicare măsuri departamentale și interdepartamentale de acțiuni, privind:

- realizarea recomandărilor GRECO al Consiliului Europei;
- asigurarea politicii punitive în țară;
- combaterea narcomaniei, traficul ilicit de substanțe narcotice, psihotrope și precursorii, inclusiv contracararea contrabandei în domeniu;
- extinderea cooperării cu instituțiile internaționale de profil în vederea realizării acțiunilor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului;
- combaterea torturii și relelor tratamente;
- modalitatea de organizare, coordonare și efectuare a acțiunilor operative de investigații și de urmărire penală în zona de control vamal și frontieră etc.

Concomitent, au fost desfășurate activități de ordin metodico-practice, vizând:

- conducerea și exercitarea urmăririi penale pe cauze aferent circulației substanțelor narcotice;
- delimitarea relațiilor civile de escrocherie;
- combaterea și investigarea infracțiunilor de tortură, corupție, crimă organizată;
- calificarea juridică a acțiunilor de organizare a migrației ilegale;
- investigarea infracțiunilor de încălcare a regulilor de protecție a muncii.

De asemenea, eforturile procurorilor au vizat omiterea deficiențelor în procesul de aplicare justă și uniformă a prevederilor legislației penale și procesual penale, consolidarea rolului Procuraturii în organizarea, controlul, conducerea și exercitarea urmăririi penale.

Accentul a fost pus pe intensificarea măsurilor pro-active de profilaxie, descoperirea cazurilor de încălcare a legii penale și combaterea infracționalității, precum și pe conlucrarea eficientă cu organele de control, de drept, administrația publică și societatea civilă.

Caracteristica unor categorii de infracțiuni și problematica investigării lor

Pe parcursul anului 2007, Procuratura a dezvoltat activitățile de investigare a infracțiunilor, în special a unor categorii ce afectează cele mai importante sfere ale vieții sociale, drepturile și libertățile omului, interesele patrimoniale și fiscale ale statului. Este vorba despre cazurile de contrabandă, tortură, trafic de ființe umane, corupție etc. În permanență, s-a mizat pe perfecționarea sistemului operațional, specific misiunilor procurorului în domeniu, reieșind din problemele existente.

Traficul de ființe umane

Traficul de ființe umane continuă să rămână o problemă stringentă, în pofida adoptării mai multor acțiuni de contracarare. În plus, măsurile privind combaterea acestui fenomen au fost printre obiectivele prioritare ale Procuraturii, în anul 2007.

În perioada de referință de către organele de drept au fost identificate **516** infracțiuni de trafic de persoane, din care în **47** cazuri au fost traficați copii.

Generalizarea stării de fapt, din domeniu, relevă faptul că lupta efectivă desfășurată n-a dat rezultatele scontate:

- activitatea comisiilor raionale este mai mult formală;
- acțiunile întreprinse au demonstrat ineficiența, măsurilor de lichidare a factorilor și condițiilor ce favorizează migrația ilegală și traficul de persoane;
- Planul Național de Acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane se realizează parțial.

Tot mai frecvent, în studierea și analiza fenomenului traficului de ființe umane este identificat un mecanism, devenit regulă, conform căruia victimele sunt recrutate, sub pretextul angajării în câmpul muncii peste hotare. Apoi, ele, cad în plasa rețelelor criminale din țările străine.

În astfel de circumstanțe, traficanții, ce activează în Republica Moldova, ajung rar la etapa de exploatare a victimei, pe când aceasta este oportunitatea de bază în cazul investigării pro-active a genului de infracțiuni nominalizat.

Având un caracter transfrontalier, traficul de persoane este organizat și realizat, în cele mai multe cazuri, de persoane care activează, ramificat, în două-trei și mai multe țări. Deci, și desfășurarea urmăririi penale, precum și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate devine tot mai dificilă.

O tendință, în continuă dezvoltare, a fenomenului este exploatarea prin muncă a victimelor, care rămâne a fi la fel de periculoasă ca și exploatarea sexuală.

Problemele investigării cazurilor de trafic de ființe umane rezidă și din statutul victimei (care are o poziție specifică în cadrul procedurii penale).

De regulă, victima traficului nu acceptă colaborarea cu organele de drept, în plus, pot face declarații denaturate, incomplete sau contradictorii.

Adesea, după depunerea declarațiilor, victima pleacă din nou peste hotare sau, sub influența traficanților, se ascunde de organul de urmărire penală, își schimbă declarațiile, întreprinde alte acțiuni ce complică desfășurarea urmăririi penale.

Potrivit modificărilor Codului de procedură penală (din 28 iulie 2006), victima traficului, spre deosebire de alte categorii similare, nu este obligată să se prezinte și să dea explicații, în cazul în care este citată de organul de urmărire penală sau de instanța judecătorească.

În vederea consolidării și coordonării eforturilor organelor de drept în combaterea fenomenului în cauză, la 22 iunie 2007, pe lângă Procurorul General a fost constituit Consiliul coordonator de combatere a traficului de ființe umane (*în componența căruia intră Procurorul General, Ministrul Justiției, Ministrul Afacerilor Interne, directorul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, directorul Serviciului de Informații și Securitate, directorul general al Serviciului Grăniceri, directorul general al Serviciului Vamal și directorul Centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane al MAI*).

Combaterea torturii și relelor tratamente

În societățile democratice nu pot exista clauze care ar permite excepții de la normele ce interzic, în termeni absoluți, tortura, pedepsele și tratamentele inumane sau degradante.

Asigurarea respectării drepturilor, libertăților și demnității cetățenilor, în relațiile acestora cu organele de drept, a constituit, pe parcursul anului 2007, o altă prioritate în activitatea organelor Procuraturii.

Examinarea minuțioasă și aprofundată a problematicii invocate, a stabilit că este real ca statul să nu fie condamnat, iar cerințele reclamantilor pot fi declarate inadmisibile, în cazul în care se constată că au fost întreprinse toate măsurile necesare, deși a avut loc o încălcare, iar cerințele minime de repunere în drepturi a victimei au fost îndeplinite.

În scopul asigurării respectării prevederilor legale privind activitatea organelor Procuraturii în vederea prevenirii și combaterii torturii și relelor tratamente, au fost elaborate și puse în aplicare un șir de acte departamentale care prezintă, în plan metodic și practic, modalitatea de executare.

Deși, în fond, situația s-a ameliorat și majoritatea procurorilor s-au conformat cerințelor care sunt stipulate în actele normative, inclusiv departamentale, există deficiențe de calitate a soluțiilor procesuale adoptate de procurori pe cazurile de tortură.

Principalele erori, admise la cercetarea acestor situații sunt:

- lipsa de operativitate în desfășurarea acțiunilor procesuale inițiale ce nu suferă amânare;
- calitatea insuficientă a conținutului solicitărilor de examinare medico-legală a pretinselor victime;
- absența contactului psihologic între procuror-victimă (care trebuie să sporească gradul de încredere în supremația legii și în faptul că ilegalitățile vor fi, neapărat, pedepsite);
- dispunerea investigării acestor cazuri procurorilor, care au condus urmărirea penală în privința pretinselor victime ale torturii.

În vederea excluderii vătămărilor ca rezultat al acțiunilor de automutilare, sau ca rezultat al aplicării legale față de infractori a forței sau a mijloacelor speciale și minimalizării riscurilor de condamnare a statului la CtEDO, Procuratura a propus:

- instituirea unui mecanism de control al perioadei în care cetățenii sunt urmăriți de către agenții statului pentru comiterea unor delikte sau infracțiuni, inclusiv a perioadei aplicării în privința acestora a metodelor de constrângere, prin instalarea camerelor video în incinta Comisariatelor de poliție și în încăperile destinate detenției provizorii a cetățenilor;
- asigurarea prezenței unui medic calificat în locurile destinate detenției provizorii a cetățenilor (care urmează să confirme prin acte medicale starea cetățenilor până la momentul plasării în camera de detenție și în timpul eliberării acestuia);
- impunerea înregistrării și efectuării unei evidențe stricte a fiecărui caz de aplicare în privința cetățenilor a forței sau a mijloacelor speciale în conformitate cu Hotărârea Parlamentului nr.1275-XII din 15 februarie 1993.
- totodată, prin ordinul Procurorului General din 19.11.2007 s-a dispus formarea grupei de procurori în cadrul procuraturii municipiului Chișinău și UTA Găgăuzia, specializați în cercetarea cazurilor de tortură, tratament degradant și inuman. Mai mult, în scopul asigurării principiului imparțialității procurorilor la examinarea unor fapte de tortură, s-a indicat că procuraturile militare Chișinău, Bălți, Cahul, în temeiul deciziei conducerii Procuraturii Generale, vor investiga cazurile săvârșite, respectiv, în zonele centru, nord și sud ale țării.

Combaterea circulației ilegale a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor

Analiza situației existente, la capitolul investigării infracțiunilor de acest gen, denotă faptul că reprezentanții organelor operative de investigații, organelor de urmărire penală și procurorii realizează insuficient activitățile programate, fiind stabilite mai multe lacune și încălcări ale legislației în vigoare, a actelor normative ce reglementează domeniul vizat, în special:

- lipsa profesionalismului și a experienței necesare la colaboratorii operativi, ofițerii de urmărire penală și chiar la procurorii, care manifestă cunoștințe insuficiente a metodicii depistării și investigării infracțiunilor ce țin de circulația ilegală a substanțelor narcotice;

- efectuarea dezordonată, necalitativă și formală a acțiunilor primare, în deosebi, a cercetărilor la fața locului, perchezițiilor corporale, examinării substanțelor ridicate fără participarea specialiștilor și împachetarea acestora cu încălcarea cerințelor legale;

- măsuri profilactice întreprinse ineficient;

- lipsa unei conlucrări între organele de drept, instituțiile curative și organele autoadministrării publice locale în domeniu;

- tragerea la răspundere penală, de regulă, a persoanelor care consumă substanțe narcotice fără a stabili și pune sub învinuire persoanele care se ocupă de cultivarea, producerea și desfacerea acestora;

- aplicarea măsurilor de pedeapsă nonprivative de libertate față de persoanele care produc și comercializează substanțele narcotice, persoanelor anterior condamnate pentru comiterea unor infracțiuni similare;

- conlucrarea insuficientă a organelor specializate din țară cu EUBAM în combaterea traficului ilicit de droguri.

În același timp, este îngrijorător faptul, că de către organele poliției sunt pornite și instrumentate cauze penale, în marea majoritate (87 la sută), pe fapte de păstrare a substanțelor narcotice în scop de consum personal.

Se poate concluziona că activitatea organelor operative de investigație în această direcție se bazează pe acumularea indicilor și nu pe curmarea acestui fenomen periculos.

Prevenirea și combaterea corupției

Proporțiile și importanța sferelor afectate de corupție a necesitat o atenție deosebită și eforturi considerabile, din partea Procuraturii, pentru prevenirea și combaterea corupției.

Astfel, s-a ajuns la concluzia, potrivit căreia, dezrădăcinarea acestui fenomen nu poate fi făcută doar prin aplicarea unor măsuri penal-restrictive. Se impune o cooperarea între sectorul public și societatea civilă.

De aceea, consolidarea capacităților organelor specializate în combaterea fenomenului corupției a fost axată pe sporirea gradului de încredere al cetățeanului în autoritatea anticorupțională a statului.

Analiza situației, la compartimentul investigării cazurilor de corupție, a scos în evidență mai multe deficiențe:

- absența, în majoritatea cazurilor, a unei tactici efective de pregătire a operațiunii de control a transmiterii bunurilor extorcate sau primite de funcționari;
- neprofesionalismul lucrătorilor operativi și al procurorilor;
- incompletitatea surselor de probare a comportamentului infracțional, a laturii subiective și obiective a acestor componente, ca urmare a lipsei controlului video sau audio a operațiunii;
- folosirea la nivel minim a posibilităților activității operative de investigații, fapt, care pune în dificultate depistarea și acumularea probatoriului în cazurile de participare la comiterea faptelor de corupție a funcționarilor cu înaltă funcție de răspundere, de constatare a conexității infracțiunilor de contrabandă, trafic de ființe umane, crimă organizată, cu acțiunile coruptibile ale funcționarilor publici;
- adoptarea hotărârilor de încetare și imposibilitatea reanimării situației, din lipsa de probe, care pot fi acumulate exclusiv cu utilizarea tehnicii speciale și activitate operativă de investigații;
- utilizarea uneia și aceleiași persoane, de către lucrătorii operativi, pentru documentarea mai multor cazuri de corupție (ceia ce indică la caracterul de provocare inițiat de reprezentantul organului de urmărire penală).

Potrivit datelor statistice, pentru anul 2007, subiecte ale infracțiunilor de corupere și conexe au fost preponderent, funcționarii publici și colaboratorii organelor de poliție.

Generalizarea indicilor statistici, aferenți examinării sesizărilor și exercitării urmăririi penale, a constatat următoarea pondere a cazurilor de corupere în instituții:

- alte instituții (sectorul privat) – 31 la sută
- organele de poliție – 20 la sută
- administrația publică – 18 la sută
- învățământ – 16 la sută
- medicină – 10 la sută
- serviciul vamal – 5 la sută.

Contrabanda și eschivarea de la achitarea plăților vamale

Analiza procesului de derulare al investigațiilor cauzelor penale de contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, relevă erori ale procurorilor și instanțelor de judecată, sub aspect procedural, în calificarea juridică a acțiunilor făptuitorilor, dar și în cazul în care sunt individualizate pedepsele.

Aceste erori sunt determinate de formalismul în activitatea organului de urmărire penală, nivelul insuficient de cunoaștere a legislației în domeniu și utilizarea metodologiei greșite de cercetare a categoriilor nominalizate de infracțiuni.

Realizarea ineficientă a atribuțiilor de procuror privind controlul acțiunilor procesuale efectuate de către ofițerii de urmărire penală, sunt determinate în mare parte de interpretare neuniformă a prevederilor legii, precum și existența unei practici judiciare inconsecvente la judecarea cauzelor penale, fiind constatate situații paradoxale (în cazuri similare sunt adoptate hotărâri controversate, fără a face o distincție exhaustivă între infracțiunea de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale).

Verificarea **respectării legislației vamale**, combaterea infracțiunilor de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale la importul mărfurilor pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, scoate în contur mai multe cauze și condiții ce le favorizează: imperfecțiunea legislației, ambiguitatea aplicării unor norme de drept în procesul vămuirii mărfurilor, lipsa controlului efectiv de către organele vamale în procesul menționat. De asemenea, se înregistrează și o lipsă a conlucrării organelor statale, pe unele aspecte în domeniul export-import (Serviciul Vamal, Ministerul Agriculturii, IFPS, Ministerul Ecologiei, Ministerul Sănătății, ASAC, ș.a.).

Lucrătorii vamali, în unele cazuri în care depistează contravenții vamale, nu întocmesc procese-verbale, care să ateste aceste încălcări. Aceștia, doar efectuează recalculările pe care agentul economic, respectiv, le-a diminuat în timpul vămuirii mărfii. Au fost stabilite și cazuri în care organele vamale urmau să examineze, sub aspect penal, unele acțiuni ale agenților economici sau ale persoanelor fizice, însă au evitat acest lucru.

Astfel, numai după efectuarea controalelor specifice ale procurorilor, în prima jumătate a anului 2007, au fost pornite 19 cauze penale în baza art.248 și art.249 Cod penal.

Valoarea estimată a cazurilor de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale a depășit suma de 20 mil. lei. În consecință, au fost înaintate 25 de sesizări privind încălcările legislației în vigoare, 15 recursuri la deciziile organelor vamale. Concomitent, în instanțele judecătorești economice, procurorii au înaintat 14 acțiuni civile și au contribuit la restituirea benevolă a circa 300 mii de lei.

Din lipsa de conlucrare a organelor de stat, în special, Inspectoratul Ecologic de Stat și Serviciul Vamal, au fost înregistrate mai multe încălcări a legalității, atunci când au fost achitate plățile ecologice, la importul diverselor mărfuri pe teritoriul Republicii Moldova.

Astfel, pe motiv că nu în toate birourile și posturile vamale există posibilitatea controlului încasării plăților de către Inspectoratul Ecologic de Stat, bugetului public a fost prejudiciat în proporții considerabile.

Pentru a redresa situația și, în scopul protejării intereselor financiare ale statului, Procuratura, în anii 2006-2007, a înaintat un șir de acțiuni civile. Valoarea totală a acestora constituie mai mult de 2 milioane de lei.

La fel, au fost stabilite încălcări ale respectării legalității exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice—substanțelor chimice. Unii agenți economici, rezidenți ai Republicii Moldova, au comis ilegalitățile vizate, inclusiv din cauza activității nesatisfăcătoare a Secției control a circulației mărfurilor cu dublă destinație, care activează în cadrul Ministerului Economiei și Comerțului (structură abilitată de Guvern cu competențe de eliberare, prelungire, suspendare sau anulare a autorizațiilor de export, reexport, import și tranzit al mărfurilor strategice).

În acest mod, cinci agenți economici, în perioada anilor 2003–2006, au importat pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, din Republica China și Ucraina, marfă strategică (substanțele chimice-bifluoruri de amoniu, sulfură de sodiu, fluoruri de sodiu și acid fluorhidric) în diferite cantități, fără autorizații de export, reexport, import și tranzit al mărfurilor strategice. S-a creat, conform specialiștilor, și un pericol de a cauza daune esențiale sănătății populației sau mediului.

Activitatea de exercitare a urmăririi penale

Activitatea organelor Procuraturii la înfăptuirea nemijlocită a urmăririi penale a fost concentrată la exercitarea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu în vederea îndeplinirii la un nivel înalt a atribuțiilor funcționale.

Responsabilitățile procurorilor au fost sporite prin aplicarea în practică a reglementărilor ce țin de investirea conducătorilor procuraturilor teritoriale și specializate cu atribuții de control ierarhic, de aplicare a procedurii speciale privind urmărirea penală a infracțiunilor comise de către minori și altor categorii de infracțiuni atribuite în competența procurorului, fiind depuse eforturi considerabile în vederea uniformizării activității procurorilor.

Astfel, în perioada de referință procurorii au exercitat urmărirea penală în **6918** cauze, finisând urmărirea penală pe **3398** dosare penale, privind **4213** infracțiuni, în comparație cu **2044** cauze în aceeași perioadă a anului 2006. În instanța de judecată au fost remise **2479** cauze.

După categorii de infracțiuni, ponderea cauzelor penale trimise în judecată în care urmărirea penală a fost exercitată de procuror o constituie: **omourile-128, însușirile în proporții deosebit de mari-145, actele de contrabandă-60, infracțiunile comise de către persoanele cu funcții de răspundere-206, comise de colaboratorii de poliție (inclusiv acte de tortură) - 97 și infracțiunile ce țin de circulația ilegală a drogurilor-57.**

Majorarea numărului cauzelor penale pe care s-a exercitat urmărirea penală de către procurori este condiționată de modificările operate în prevederile Codului de procedură penală, potrivit cărora procurorul exercită urmărirea penală exclusivă în cazurile infracțiunilor comise de minori.

De menționat, că deși Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, conform competenței este abilitat cu funcții de investigare a crimelor financiar-bancare, economice, de contrabandă, cât și a celor comise de către persoanele cu funcții de răspundere, inclusiv a infracțiunilor de corupție, procurorii au exercitat urmărirea penală și au remis în instanța de judecată pe aceste categorii de infracțiuni **434** cauze penale, ponderea activității CCCEC în acest segment constituind doar **225** dosare penale.

Din cauzele penale în care urmărirea penală este exercitată de procuror sunt în restanță **743** cauze penale, din care **150** în privința persoanelor minore, la finele anului 2006 fiind în restanță **957** cauze, din care 194 în privința minorilor.

Incontestabil, cifrele statistice atestă a sporire semnificativă a volumului activităților procurorilor în domeniul exercitării urmării penale.

Eforturile procurorilor în domeniul urmării penale, au vizat omiterea deficiențelor în procesul de aplicare justă și uniformă a prevederilor legislației penale și procesual penale, consolidarea rolului Procuraturii în organizarea, controlul, conducerea și exercitarea urmării penale.

Accentul a fost pus pe intensificarea măsurilor pro-active de profilaxie și descoperirea cazurilor de încălcare a legii penale și combaterea infracționalității, precum și pe conlucrarea eficientă cu organele de control, de drept, administrația publică și societatea civilă.

Structura categoriilor de infracțiuni investigate

În perioada anului 2007, ținând cont de starea criminalității, procurorii au fost orientați în vederea exercitării urmării penale în cauzele penale de o rezonanță socială sporită cum ar fi infracțiunile grave, deosebit de grave și excepțional de grave, despre omor, viol, corupere, tortură, trafic de influență, infracțiuni săvârșite de persoanele cu funcții de răspundere, etc.

Datele statistice care reflectă structura categoriilor de infracțiuni în care urmărirea penală a fost exercitată de procurori în anul 2007 sunt următoarele:

categoria infracțiunilor	cauze trimise în instanța de judecată	cauze penale clasate sau încetate	persoane puse sub învinuire
Omor intenționat	128	10	153
Vătămare intenționată gravă a integrității corporale	54	8	68
Trafic de persoane	25	2	30
Viol	66	24	91
Încălcarea regulilor de protecție a muncii	5	9	6
Furt	909	389	1239
Jaf	140	28	214
Tălhărie	31	2	58
șantaj	3	4	6
Escrocherie	36	19	39
Delapidarea averii străine	41	3	56
Însușire în proporții mari și deosebit de mari a bunurilor	145	28	237

Trafic de copii	1	-	2
Circulația ilegală a drogurilor	57	9	59
Infrațiuni ecologice	-	2	-
Infrațiuni financiar-bancare	7	1	7
Evaziuni fiscale	8	2	8
Contrabanda	60	5	67
Eschivarea de la achitarea plăților vamale	8	1	8
Încălcarea regulilor circulației rutiere	52	15	50
Infrațiuni contra securității și ordinii publice	13	2	26
Huliganism	87	21	127
Purtarea păstrarea ilegală a armelor	8	1	13
Corupere pasivă	29	15	30
Corupere activă	23	3	24
Trafic de influență	17	1	19
Neglijența în serviciu	16	10	16
Luare de mită	-	2	-
Dare de mită	-	1	-
Abuz de putere, abuz de serviciu	49	35	57
Exces de putere, depășire a atribuțiilor de serviciu	72	53	86
Infrațiuni contra justiției	20	6	25
Tortură	21	17	36
Infrațiuni militare	59	31	69
Alte infrațiuni	289	118	333
total	2479	877	3259
Din numărul total, infrațiuni privind criminalitatea transnațională	4	-	5
Din numărul total, cauze în privința colaboratorilor de poliție	97	39	99

Statistica demonstrează că activitatea procurorilor în domeniul exercitării urmăririi penale acoperă un spectru vast de categorii de infrațiuni, care în coroborare cu sporirea cantitativă a volumului de lucru și numărul redus de cauze penale clasate sau în care urmărirea penală a fost încetată, indica la calitatea sporită a muncii depuse de procurori.

Problemele investigării infrajeciunilor săvârșite de minori.

Un compartiment aparte îl constituie analiza factorilor care favorizează comiterea crimelor de către populația minoră a statului. Pe lângă factorii generali pot fi menționate un șir de condiții speciale: lipsa de supraveghere părintească - urmare a emigrației sporite; nivelul scăzut de cultură generală în rândurile minorilor; diminuarea rolului educativ al instituțiilor de învățământ școlar; influența negativă a emisiunilor și filmelor cu elemente de violență prezentate de către posturile de televiziune, informația plasată în rețeaua Internet, etc.

Un indiciu care indică la importanța și atenția acordată fenomenului infracționalismului juvenil este faptul, că începând cu 11.08.2006 exercitarea urmăririi penale în cauzele în care infracțiunile au fost săvârșite de minori a fost dată în competența procurorului.

Astfel, este evidențiată importanța acordată de autoritățile statului respectării drepturilor minorilor în cursul procesului penal, totodată impunând și necesitatea studierii problemei ce vizează majorarea statelor de personal al organelor Procuraturii, pornind de la sporirea esențială a volumului de lucru al procurorului.

Este alarmant că pentru unii membri ai societății au devenit acceptabile neglijarea obligațiilor de întreținere, educație și instruire a minorilor, lipsa de supraveghere a acestora, abandonul școlar, vagabondajul, cerșetoria, consumul de droguri, băuturilor alcoolice și conduita antisocială din partea persoanelor minore.

Din aceste considerente problema delicvenței juvenile și a identificării mijloacelor de combatere a acestui flagel este deosebit de importantă, fiind una de interes major pentru instituția Procuraturii.

Potrivit evidențelor statistice în anul 2007 au fost înregistrate **1278** infracțiuni comise de minori sau cu 28,4 % în descreștere față de aceeași perioadă a anului 2006, când minorii au comis **1785** infracțiuni.

De asemenea, s-a diminuat numărul infracțiunilor săvârșite de minori în stare de ebrietate și în mod repetat. În perioada raportată de minori au fost comise **34** infracțiuni în stare de ebrietate sau cu 24,4 % mai puțin decât în perioada similară a anului precedent, iar în mod repetat au fost comise 110 infracțiuni comise sau în descreștere cu 40,9 % în raport cu perioada similară a anului 2006.

Necesită a se menționa că această analiza a fost efectuată în baza datelor statistice prezentate de Direcția de Informații și Evidențe Operative a MAI, care nu specifică organele de urmărire penală care a pus la evidență aceste infracțiuni.

Analiza stării de fapt ce ține de investigarea infracțiunilor comise de minori a constatat următoarea problematică:

- executarea procedurii, în special, cu participarea obligatorie a pedagogului;
- stabilirea circumstanțelor prevăzute în cauzele privind minorii (vârsta, condițiile de trai și educare a minorului, gradul de dezvoltare intelectuală, volitivă, psihologică, particularitățile caracterului și temperamentului, interesele, influența adulților, cauzele și condițiile care au contribuit la săvârșirea infracțiunii), efectuarea anchetei sociale în aceste cazuri;
- asigurarea urmăririi și judecării cauzelor penale în privința minorului în regim de urgență și în mod preferențial, cu respectarea termenelor rezonabile, nerespectarea cărora, inclusiv aflarea acestora timp îndelungat sub urmărire penală, poate condiționa traumatizarea lor psihică, devieri în comportament, poate influența procesul de instruire și educare, afecta procesul de socializare a acestei categorii de persoane;
- liberarea minorului de răspundere penală și constatarea existenței condițiilor privitoare la posibilitatea corectării persoanei fără supunere la răspundere penală;
- aplicarea corectă a măsurilor de constrângere, inclusiv a celor cu caracter educativ în privința minorilor;

▪ investigarea cazurilor de atragere a minorilor în activitatea criminală, stabilirea rolului și responsabilității părinților și altor persoane care îi înlocuiesc pentru neîndeplinirea cu rea-voință sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de întreținere, educație și instruire a copiilor, urmate de lipsa de supraveghere a copiilor, de vagabondaj, cerșetorie, precum și de consumul de către aceștia a drogurilor și altor substanțe psihotrope, a băuturilor alcoolice, sau săvârșirea de către aceștia a unei fapte socialmente periculoase.

Problemele investigării infracțiunilor săvârșite de colaboratorii poliției

Asigurarea legalității și respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor de către agenții statului este o altă sferă prioritară a activității procurorilor teritoriali și specializați.

Ultimii permanent sunt orientați de Procuratură spre executarea deplină și obiectivă a atribuțiilor prevăzute de lege, depistarea, contracararea și eliminarea din activitatea și comportamentul poliției a manifestărilor abuzive și excesive, a actelor de corupție, de tortură și impunere a cetățenilor de a face depozitii sau confesiuni, a altor ilegalități care lezează flagrant drepturile și libertățile cetățenilor.

În perioada analizată organele Procuraturii au pornit și efectuat urmărirea penală pe **136** cauze penale, în instanțele de judecată fiind trimise **97** cauze.

Ponderea cea mai mare au constituit-o infracțiunile de serviciu, în speciale depășirea atribuțiilor de serviciu, abuzul în serviciu, tortura, falsul în actele publice și falsificarea de probe, neglijență în serviciu, corupere pasivă.

Analiza dosarelor instrumentate de procurori în privința colaboratorilor de poliție atestă că ultimii în activitățile pe care le desfășoară săvârșesc acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor ce le sunt acordate prin lege, neîntemeiat făc uz de forță și aplică violența, în special față de persoanele cercetate ca fiind suspecte de comiterea unor infracțiuni, maltratându-le sau supunându-le torturii, acțiuni, care aduc prejudiciu însemnate atât drepturilor acestor persoane, cât și intereselor publice.

Ocolind căile legale de acumulare a probelor într-un proces penal, utilizând procedee nereglementare și influența psihică, colaboratorii poliției acționează în vederea obținerii unor declarații favorabile de la persoanele urmărite penal, în special a celor reținute sau celor aflate în detenție pentru executarea unui mandat de arestare preventivă, fie a unei decizii a instanței de aplicare a unei sancțiuni administrative sub formă de arest.

În aceleași scopuri, pentru a înlesni plasarea persoanelor în detenție, polițiștii recurg în multe cazuri la fabricarea procedurilor administrative, prin întocmirea documentelor cu conținut denaturat și falsificarea probelor, care în final orientează greșit judecătorii să aplice sancțiuni administrative sub formă de arest administrativ.

Rămâne o problemă nivelul înalt al fenomenului corupției în rândurile reprezentanților MAI. Aceștia pretind, sub diferite pretexte mijloace bănești, bunuri materiale și servicii necuvenite pentru exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu (în special pentru a favoriza eliberarea persoanelor de răspundere penală sau administrativă, etc.). Analiza categoriei dosarelor instrumentate de procurori în privința colaboratorilor de poliție demonstrează tendința acestora de a înjosi demnitatea, precum și de a constrânge persoanele suspecte să se recunoască vinovate de comiterea diferitor infracțiuni sau contravenții, fapt datorat lipsei cunoștințelor teoretice și practice necesare pentru acumularea într-un alt mod a mijloacelor de probă. Pentru cercetarea acestor cazuri, reieșind din faptul că acțiunile comise de către colaboratorii de poliție prezintă un specific și o anumită complexitate, procurorii depun eforturi suplimentare, care în mod normal, în cazul respectării legii de către colaboratorii poliției, puteau fi valorificate la contracararea fenomenelor de corupție, crimei organizate, infracțiunilor comise de persoane cu funcții de răspundere și altor infracțiuni prin care sunt prejudiciate interesele societății.

În special, cercetarea acestor cazuri este dificilă și din considerentele că:

- de obicei, victima acțiunilor pretinse a fi ilegale, are statut de contravenient, bănuit sau învinuit, fapt care pune procurorul în situația de a aprecia declarațiilor acesteia inclusiv ținând cont de faptul că deplângerea acțiunilor polițistului ar fi o metodă de a evita răspunderea administrativă sau penală, ori o metodă de înlăturare a polițistului de la investigarea cazului său;
- în majoritatea cazurilor, acțiunile ilegale sunt admise de polițist în absența martorilor sau în prezența colegilor săi de serviciu, care de obicei nu colaborează cu procurorul în procesul cercetărilor, fapt care pune în dificultate procesul acumulării probatoriului;
- până la acumularea probatoriului suficient pentru a pune sub învinuire polițiștii și a iniția procedura de destituire a acestora din funcții, aceștia influențează psihologic victima și martorii chiar și numai prin prezența în uniforme și cu armele de tabel;
- în unele cazuri comportamentele neregulate sau ilegale sunt încurajate chiar de factorii de decizie din cadrul MAI, care manifestă formalism în examinarea sesizărilor înaintate de procurori, nu reacționează adecvat la încălcările atestate, nu întreprind măsuri concrete și eficiente pentru înlăturarea cauzelor și condițiilor ce au favorizat aceste încălcări. Aceștia din urmă nu li se aplică sancțiunile în deplină corespundere cu abaterile săvârșite, fapt care-i predispune la comiterea de noi abateri.

Activitatea de conducere a urmăririi penale

Un alt aspect esențial al activității Procuraturii l-a constituit conducerea urmăririi penale efectuate de către ofițerii de urmărire penală din cadrul MAI, CCCEC și SV.

În perioada anului 2007 procurorii au condus urmărirea penală în **46445** cauze penale.

Urmărirea penală a fost finisată în **14218** cauze, din ele **10716** cauze au fost expediate pentru examinare în instanța de judecată, **3155** încetate, **282** cauze au fost suspendate condiționat. Totodată, urmărirea penală a fost suspendată în **11432** cauze.

La indicația procurorului, **2673** cauze penale a fost expediate după competență, iar **3574** au fost conexe. Pentru completarea urmăririi penale, procurorii au restituit organelor de urmărire **1105** dosare penale.

La finele perioadei raportate, în procedura ofițerilor de urmărire penală din cadrul MAI, CCCEC și SV au rămas în gestiune **13071** cauze penale.

Rezultatele verificării calității lucrului efectuat și profesionalismul reprezentanților organelor de urmărire penală și organelor operative de investigație din cadrul MAI, CCCEC și SV, ne vorbesc despre existența unor rezerve, care minimalizează eficiența activității acestor organe:

- practica vicioasă a reprezentanților acestor organe de depunere a fișei statistice, respective, la momentul trimiterii cauzei penale procurorului, urmărindu-se obținerea nejustificată a unor indici favorabili de activitate, și protejarea intereselor de ordin departamental.

- trimiterea cauzelor penale procurorului cu propuneri nefondate sau premature de terminare a urmăririi penale, în detrimentul calității și operativității acțiunilor procesuale efectuate;

- neexecutarea sau executarea necalitativă și incompletă a indicațiilor formulate de procurori pe cauzele penale investigate, fapt ce necesită dublarea sau repetarea de către procuror a acțiunilor procesuale efectuate necalitativ sau cu încălcarea procedurii penale de către ofițerii de urmărire penală;

- transformarea ofițerilor de urmărire penală într-o verigă intermediară între serviciile operative de investigare și procuror, cu activități doar de protocolare a rezultatelor obținute în cadrul activităților operative;

- deși, actualmente, în activitatea de combatere a criminalității este pus accentul pe formele pro-active de investigare, unde se lucrează „de la faptă la persoană”, organele specializate din cadrul MAI, CCCEC și SV, manifestă necunoașterea elementară a normelor de procedură penală, în special, ce țin de probatoriu, lipsă de profesionalism, responsabilitate, iar mecanismul de organizare și conlucrare între ei și procuror nu funcționează.

- imposibilitatea asigurării reale a protecției martorilor și părților vătămate;
- insuficiența asigurării și dotării organelor de urmărire penală și a Procuraturii cu utilaj tehnico-material;

- insuficiența utilizării mijloacelor tehnico – criminalistice contemporane, tehnologiilor moderne de cercetare și descoperire a crimelor, tergiversarea neîntemeiată a efectuării expertizelor judiciare. (imposibilitatea efectuării în țară a expertizelor de identificare a persoanelor după voce și imagine video).

- neîntreprinderea măsurilor eficiente pentru repunerea în drepturi a victimelor acțiunilor abuzive ale poliției.

Deși în acest domeniu, a fost efectuat un volum considerabil de activitate, există rezerve în domeniile:

- reducerii criminalității latente, excluderii tăinuirii infracțiunilor;
- interpretării univoce a conținutului normelor legale, stabilirii practicii unice de aplicare a acestora;
- conlucrării procurorilor cu organele de urmărire penală și cele de investigație operativă,
- controlului calității probelor administrate și legalității acțiunilor procesuale,
- argumentării urmăririi penale și tragerea la răspundere penală,
- respectării termenilor rezonabili ai urmăririi penale,
- adoptării deciziilor legale, efectuarea completă, sub toate aspectele a cercetărilor penale.

Astfel, deși indicii statistici generali cantitativi și calitativi sunt relativ buni, analiza activității de urmărire penală efectuată de organele de urmărire penală și problematica ce reiese din această activitate impun concluzia că prezența a 2 figuri procesuale în cadrul urmăririi penale, a ofițerului de urmărire penală și a procurorului, nu este justificată, constituind un lux, pe care nu ni-l putem permite.

Mai mult, un suport motivațional, constituie și faptul că în perioada anului 2007 Procuratura a exercitat și a finalizat urmărirea penală pe circa 1/4 din cauzele penale investigate în perioada de raport, având un personal cantitativ implicat nemijlocit în această activitate de necomparat cu cel al organelor de urmărire penală.

Formula ideală a urmăririi penale în viziunea Procuraturii ar fi stabilirea unei activități funcționale constructive, la care să participe doar serviciile operative și direct procurorul sub conducerea, coordonarea și controlul nemijlocit a ultimului, astfel încât toate cauzele penale să se afle în gestiunea Procuraturii, structurile ce practică activitate operativă de investigație urmând a fi implicate doar la necesitate.

La fel, un motiv de preluare de către organele Procuraturii a activității de urmărire penală și operativă de investigații ar fi faptul, că până la moment pe nici una din Hotărârile CtEDO împotriva Republicii Moldova, Guvernul n-a fost sancționat pentru erorile și lezarea drepturilor și intereselor cetățenilor în urma activității de urmărire penală a Procuraturii, majoritatea condamnărilor Republicii Moldova la Strasbourg vizând urmărirea penală în MAI și CCCEC.

Pentru a depăși aceste situații și, în scopul aplicării efective a mecanismelor operative de investigații, în descoperirea și combaterea infracționalismului, Procuratura Generală a elaborat proiectul de modificare a Legii cu privire la activitatea operativă de investigații.

Problema volumului de lucru executat de procurori în coraport cu recomandările de reducere a numărului statelor de personal.

Este cunoscut faptul, că de la punerea în aplicare la 12.06.2003 a noului Cod de procedură penală s-a mărit considerabil volumul de lucru pe care îl îndeplinește un procuror în cadrul procesului, vorbind în special la urmărirea penală.

Mai mult, prin modificările operate în Codul de procedură penală la 29.06.2006, a fost lărgită competența procurorului la exercitarea urmării penale prin instituirea reglementărilor privitor la investigarea de către procuror a infracțiunilor săvârșite de către minori, fapt care a implicat din nou mărirea volumului de lucru dat fiind că ponderea infracțiunilor comise de minori constituie peste 10 la sută din numărul total de infracțiuni cercetate.

De menționat, că pentru realizarea atribuțiilor noi, organele Procuraturii nu dispun de specialiști necesari, cum sunt pedagogii, psihologii, fapt care creează impedimente la efectuarea acțiunilor de urmărire penală ce nu suferă amânare.

În nici una din cele două situații arătate organele Procuraturii nu au beneficiat de o mărire a numărului de personal.

Programe de perspectivă

Obiectivele prioritare ale Procuraturii în domeniul exercitării și conducerii urmării penale pentru anul 2007 sunt:

- asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale participanților la procesul penal;
- asigurarea respectării de către organele de urmărire penală a normelor Codului de procedură penală privind conducerea și exercitarea urmării penale;
- respectarea de către procurori și reprezentanții organelor de urmărire penală a termenelor rezonabile la efectuarea urmării penale;
- specializarea procurorilor la conducerea urmării penale pe diferite categorii de infracțiuni;
- dezvoltarea continuă a interacțiunii și conlucrării cu alte organe de drept, de control și autoritățile publice în domeniul combaterii fenomenului criminalității, și asigurării ordinii de drept;
- elaborarea și aplicarea practică a metodelor noi de investigare și combatere a infracțiunilor de tortură, trafic de persoane, corupție contrabandă etc.;
- elaborarea și implementarea unei noi concepții a activității de urmărire penală și operativă de investigație prin operarea modificărilor în actele legislative în vigoare, în vederea redistribuirii resurselor logistice și a promovării unei politici de cadre mai eficiente, pornind de la rezultatele activității de urmărire penală și numărul de procurori implicați în această activitate;
- investirea procurorului cu dreptul de a exercita activitate operativă de investigații;

- întreprinderea de măsuri, inclusiv de modificare a legislației în vigoare în vederea exercitării urmăririi penale în exclusivitate de către procuror, excluderea institutului de conducere a urmăririi penale;
- contribuirea prin inițiative legislative la reorganizarea organelor MAI, CCCEC și SV în vederea creării serviciilor operative și tehnice, care să asigure activitatea de exercitare calitativă a urmăririi penale de către procurori.
- intensificarea activității în vederea constatării cazurilor de tănuire de la evidență a infracțiunilor;
- asigurarea neadmiterii derogărilor de la principiul cercetării sub toate aspectele a împrejurărilor cauzei penale;
- asigurarea aplicării active a procedurilor speciale în procesul penal.

PARTEA A III-A.

Contribuirea procurorului la înlăptuirea justiției

Monitorizarea continuă a reprezentării acuzării de stat, a avut drept scop excluderea fenomenului tergiversării examinării cauzelor penale în instanțele judecătorești, neadmiterea încălcărilor de ordin procesual la judecarea cauzelor și reducerea cazurilor de achitare a persoanelor deferite justiției.

O atenție sporită a fost acordată procedurilor simplificate de judecare a cauzelor penale, decriminalizării unui șir de fapte, raționalizării și eficientizării pedepselor penale.

Întru realizarea scopurilor propuse în acest segment, organele procuraturii în anul 2007, și-au programat activitatea reieșind din următoarele direcții:

- aplicarea formelor simplificate de judecare a cauzelor penale prin sporirea aplicabilității institutului acordului de recunoaștere a vinovăției;
- sporirea responsabilității acuzatorilor de stat și a procurorilor conducători în diminuarea numărului sentințelor de achitare, stabilizarea practicii punitive organizarea procesului de reprezentare a acuzării de stat;
- intensificarea controlului asupra activității acuzatorilor de stat în cadrul proceselor judiciare (despre corupție, abuzuri în serviciu, trafic de ființe umane, tortură);
- sistarea fenomenului negativ al tergiversării examinării judiciare a cauzelor penale.

Practica punitivă

În anul 2007, instanțele de judecată au finisat examinarea judiciară a 11705 cauze penale în privința la 13797 persoane (anul 2006 – 12581 în privința la 15049).

Din aceste considerente, raportat la numărul de persoane condamnate, cuantumul pedepselor penale aplicate este mai redus, însă ponderea acestora a constatat indici pozitivi.

În perioada vizată, a sporit cu **4 la sută**, cota categoriei de pedeapsă penală, amenda. În ipoteza în care condițiile din locurile de detenție și reclusiune presupun unele nereguli, această sancțiune penală, este mult mai eficientă, în bugetul de stat fiind vărsate importante mijloace financiare, concomitent reducându-se cuantumul cheltuielilor pentru executarea pedepsei penale.

Constantă a fost și tendința de aplicare a categoriei de pedeapsă - munca neremunerată în folosul comunității.

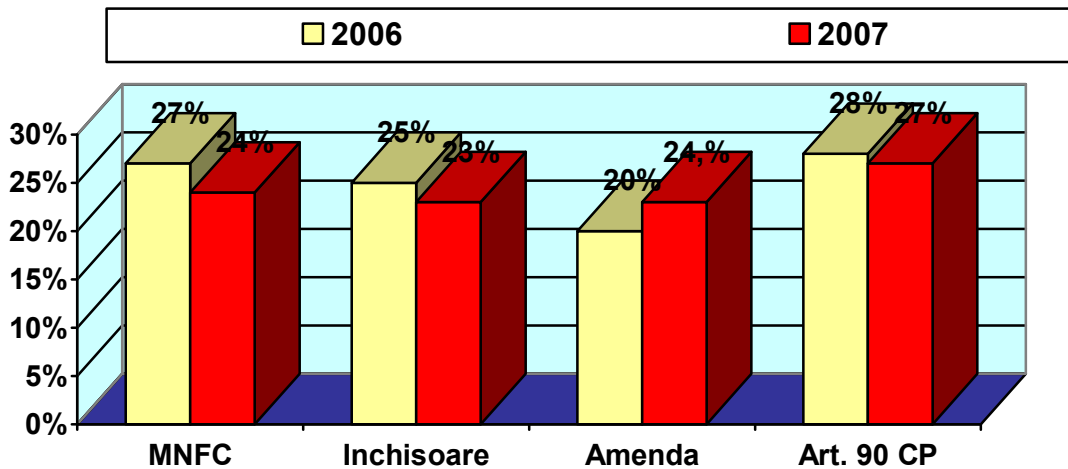
În suportul acestei afirmații sunt cifrele statistice, potrivit cărora în anul 2004 aceasta categorie de pedeapsă a fost aplicată în privința a 955 de persoane, în anul 2005 în privința a 1828 persoane, pe când în perioada identică a anului 2007, această categorie de pedeapsă a fost aplicată față de **2283** persoane.

În același timp, la compartimentul aplicării mai reduse a măsurii de pedeapsă - închisoarea, a cărei executare este suspendată condiționat în temeiul art. 90 Cod penal, pe anumite termene de probă, este considerată drept o realizare.

Considerată o pedeapsă ineficientă în ceea ce privește atingerea scopului de reeducare pe care trebuie să-l comporte, pedeapsa penală-închisoarea a cărei executare a fost suspendată condiționat pe anumite termene de probă, a fost mai puțin aplicată în perioada anului 2007. Drept urmare, a fost înregistrată o scădere de la 6281 persoane condamnate cu suspendarea executării pedepsei în anul 2005 și, 3321 de persoane în 2006, la **2575** în anul 2007.

În ansamblu, organele Procuraturii s-au conformat politicii punitive promovate de către Parlamentul Republicii Moldova, orientată spre decriminalizarea societății și raționalizarea pedepselor penale.

Procentajul comparativ al aplicării categoriilor de pedepse, din numărul total al persoanelor condamnate se prezintă, după cum urmează:

Achitarea persoanelor de către instanțele de judecată

Potrivit datelor statistice, numărul sentințelor de achitare, în comparație cu anul 2006, s-a micșorat.

Astfel, în perioada de referință au fost pronunțate sentințe de achitare în privința la 293 persoane, față de 353 în perioada anului 2006.

Cuantumul persoanelor achitate, din numărul total al celor ale căror cauze au fost soluționate cu pronunțarea sentințelor, constituie 2 la sută comparativ cu 2,3 la sută în anul 2006.

Acest rezultat se datorează, inclusiv, faptului că potrivit modificărilor Codului de procedură penală, rechizitoriile cauzelor penale sînt confirmate de către procurorii conducători, care reacționează eficient la erorile comise în cadrul urmăririi penale de subalterni și ofițerii de urmărire penală, practic excluzând situațiile de trimitere în instanțele judecătorești a cauzelor penale investigate superficial.

Majoritatea inculpaților au fost achitați din motivul că faptele incriminate nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii, sau aceste fapte nu au fost săvârșite de inculpat. Aproape toate sentințele de achitare pronunțate în perioada de referință au fost contestate de către acuzatorii de stat pe căile ordinare de atac.

La situația 01.01.2008, 79 sentințe de achitare au fost casate, iar irevocabile au devenit 38 sentințe. Apelurile și recursurile procurorilor împotriva celorlalte sentințe de achitare sunt în proces de examinare judiciară în instanțele ierarhic superioare.

Studierea domeniului arată existența următoarelor circumstanțe, care, fiind în dependență reciprocă, generează pronunțarea sentințelor de achitare:

- premise favorabile derivate din faza de urmărire penală (erorile admise în cadrul urmăririi penale);
- erorile și insuficiențele reprezentării acuzării de stat;
- lacunele existente în organizarea activității judecătorești.

Problematica încetării proceselor penale în instanțele de judecată

În perioada de referință, considerabil a crescut numărul sentințelor de încetare a proceselor penale, cu 1162 sentințe. Majoritatea acestora, 61 la sută - au fost pronunțate în legătură cu împăcarea părților, iar 30,8 la sută din motivul liberării inculpaților de răspundere penală și tragerea acestora la răspundere administrativă.

Această stare de fapt, este generată de faptul că ofițerii de urmărire penală și ulterior, procurorii, în cadrul urmăririi penale, nu verifică posibilitatea împăcării victimelor și părților vătămate cu învinuții și, implicit, oportunitatea încetării urmăririi penale, deși avantajul finisării urmăririi penale prin hotărârea emisă de către procuror este evident atât în aspect material cât și în aspect de economisire a timpului de lucru și a resurselor umane.

Tergiversarea examinării judiciare a cauzelor penale

Dreptul la desfășurarea unui proces judiciar echitabil, într-un termen rezonabil, este garantat de lege, iar încălcarea acestui deziderat, scoate în evidență imperfecțiunea mecanismului de înlăptuire a justiției și, implicit, constituie o lezare a drepturilor fundamentale ale omului garantate de Convenție.

Apreciind iminent riscul condamnării țării pe plan internațional, urmare a eforturilor depuse în comun cu Consiliul Superior al Magistraturii, în aspect general, s-a reușit redresarea situației.

Astfel, monitorizarea continuă a situației de către subdiviziunea specializată a constatat că, dacă la momentul punerii pe rol a problemei tergiversării examinării cauzelor penale (aprilie 2005), instanțele de judecată examinau 353 cauze penale a căror examinare depășește 1 an de zile, iar către 30.06.2007 instanțele de fond din republică aveau pe rol 224 cauze penale în privința a 361 inculpați, la situația din 31.12.2007 instanțele de fond din republică aveau pe rol doar 124 cauze penale din categoria respectivă în privința a 210 inculpați, ceea ce constituie cu 100 cauze penale și respectiv 151 inculpați mai puțin.

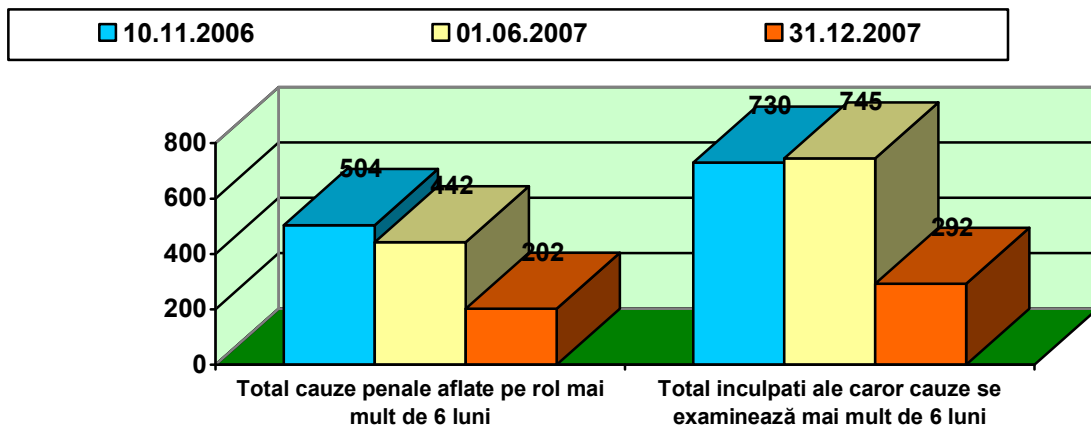
Eficient s-a contribuit și în aspectul reducerii numărului inculpaților aflați în stare de arest, ale căror cauze se află pe rolul instanțelor de judecată. Spre exemplu, dacă la 01.06.2007 instanțele judecătorești examinau cauzele penale în privința a 63 inculpați arestați al căror termen de examinare a cauzelor penale depășea 6 luni, a 38 inculpați ale căror cauze se aflau pe rol mai mult de 1 an și în privința a 13 inculpați ale căror dosare se examinau mai mult de 2 ani de zile, la 31.12.2007 instanțele judecătorești examinau cauze penale în privința a doar 37 inculpați arestați al căror termen de examinare a cauzelor penale depășește 6 luni, a 17 inculpați ale căror cauze se aflau pe rol mai mult de 1 an, iar inculpați aflați în stare de arest pe termene mai mari de 2 ani nu sunt.

Deși n-au fost stipulate termene concrete de examinare a cauzelor penale, Procuratura a elaborat un proiect de lege, care prevede instituirea unor pârgii eficiente, cum ar fi:

- implementarea termenelor concrete în soluționarea cererilor de strămutare a cauzelor penale;

- declararea apelului în formă orală;

Evoluția acestui fenomen se elucidează prin datele diagramei ce urmează:

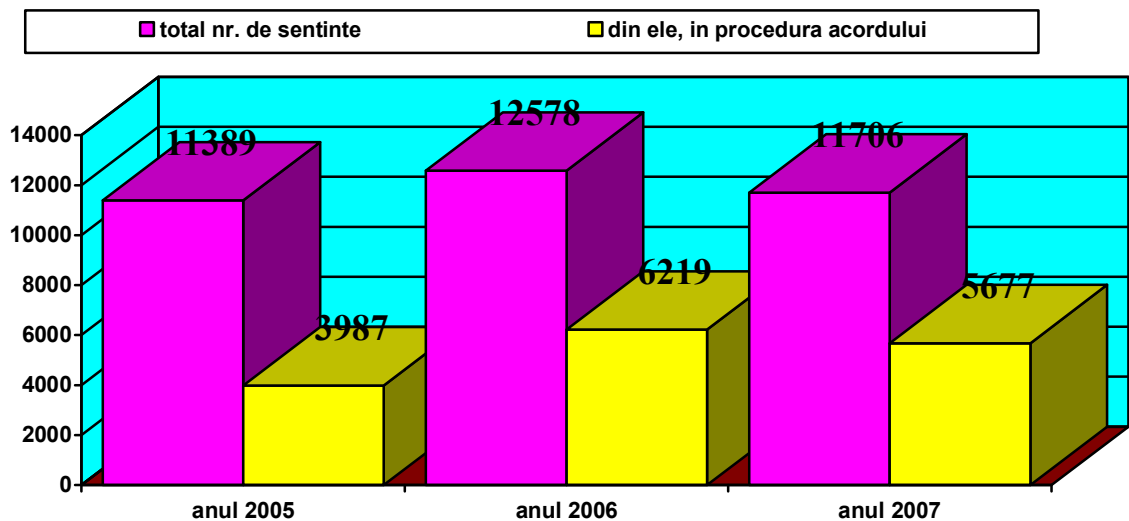

Aplicarea procedurilor speciale

În anul 2007, o atenție deosebită a fost acordată și examinării cauzelor penale în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Acest lucru a contribuit la finalizarea examinării a 5677 cauze penale. Astfel, comparativ cu anul 2006, s-a reușit menținerea procentajului de 49 la sută al cauzelor penale examinate în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției din numărul total al cauzelor penale deferite justiției.

Menținerea cotei cauzelor penale examinate în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției, denotă conștientizarea de către procurori a necesității efectuării actului de justiție cu cheltuieli reduse și în termene restrânse.

Aplicabilitatea institutului acordului de recunoaștere a vinovăției, separat pentru perioadele corespunzătoare ale anilor 2005, 2006 și 2007, în raport cu numărul total de sentințe pronunțate, se prezintă după cum urmează:

Deși, sporirea aplicabilității institutului de recunoaștere a vinovăției constituie un succes, o raționalizare și umanizare a pedepselor penale, conform politicii de decriminalizare a societății, Procuratura a inițiat reorientarea axei valorilor către noi instituții procesual-penale.

Această opțiune s-a făcut în vederea micșorării cheltuielilor pe care le prevede un proces judiciar.

Reieșind din situația existentă, pentru anul 2008, se consideră drept prioritate: instituirea și aplicabilitatea procesului medierii. Cu atât mai mult cu cât Legea cu privire la mediere a fost, deja, adoptată.

Un pas important a fost făcut de Procuratura generală, la capitolul în cauză, prin implicarea activă în procesul de elaborare a mecanismului de realizare, propriu-zisă, a legii. Suplimentar, a fost întocmit procurorii au pregătit un îndrumar, la subiect.

Deoarece, procesul medierii urmează a fi reglementat și de Codul de procedură penală (care nu cuprinde întregul spectru al institutului medierii), au mai fost inițiate măsuri de amendare a art. 276 din Codul de procedură penală, precum și completarea acestuia cu noi articole care vor reglementa procedura de mediere.

Unificarea practicii judiciare și de procuror

În vederea consolidării practicii judiciare și de procuror, în anul curent au fost elaborate un șir de acte departamentale, cu caracter metodic, menite să contribuie la eficientizarea activității procurorilor în segmentul reprezentării învinuirii.

Această activitate necesită mai multă atenție în programul de lucru a organelor procuraturii, precum și noi mecanisme de realizare așa cum ar fi **demersul în interesul legii**.

Un șir de aspecte ale dreptului material și procesual care sunt dubla urmărire, delimitarea competenței materiale, așteaptă a fi definitivate, iar cadrul legal de punere în aplicare a lor bine conturat.

În linii generale este posibil a conchide că activitatea organelor procuraturii în domeniul reprezentării acuzării de stat a fost una ritmică, care a realizat majoritatea sarcinilor puse și care pe parcursul anului 2007 a indicat asupra segmentelor unde se cere și mai multă forță și abnegație din partea procurorilor, precum și asupra unor aspecte noi.

În acest sens prioritățile anului 2007 rămân a fi principii directorii a activității acuzatorilor de stat și în anul 2008, la această etapă fiind deja abordate la nivel de politici penale.

Riscurile condamnării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului

În pofida numărului mare a cazurilor în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat violări comise de către autoritățile Republicii Moldova, au existat și cazuri în care Procuratura a contribuit decisiv la evitarea acestora.

Spre exemplu, cererea reclamantului Giuliani Giovanni înaintată CtEDO pretinzând violarea art. 6 din Convenție, pe motiv că acesta a fost judecat și condamnat de Curtea de Apel Chișinău în lipsa sa, refuzându-se reexaminarea cauzei.

După înaintarea recursului în anulare al Procurorului General, la 02 iulie 2007, Curtea Supremă de Justiție a anulat decizia definitivă din 14 septembrie 2005 și a dispus rejudecarea cauzei.

Ținând cont de acțiunile organelor Procuraturii, cetățeanul Giuliani Giovanni și-a retras cererea depusă la instanța europeană și, implicit, s-a reușit evitarea unui nou caz de condamnare a Republicii Moldova. La situația 01.01.2008 Procuratura Generală nu a înaintat vreo acțiune de regres în privința persoanelor ce s-au făcut vinovate de condamnarea statului de către CtEDO.

Prioritar, pentru anul 2008, se preconizează elaborarea unor mecanisme menite să reglementeze evidența sesizărilor Agentului guvernamental, procedura de soluționare a acestora, termenelor de examinare, executorii – în funcție de categoria drepturilor pretinse a fi lezate, organele ce urmează a fi informate despre rezultatele examinării sesizărilor, precum și alte chestiuni relevante pentru executarea subiectului invocat. Concomitent, propunem sistematizarea legislației din domeniul drepturilor omului și aducerea acesteia la cunoștință întregului corp de procurori, pentru utilizare în practica cotidiană.

Practica judiciară controversată în materie penală

Un exemplu, în materie de practică judiciară controversată, poate servi cazul deciziei luate de Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție (din 22 mai 2007) pe încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei Rezina (din 14 noiembrie 2006) prin care a fost admisă plângerea avocatului și anulată ca emisă ilegal ordonanța procurorului de anulare a ordonanței de încetare a urmăririi penale (din 3 ianuarie 2006) și decizia Curții Supreme de Justiție (din 25 aprilie 2007) - prin care fost respins ca inadmisibil recursul în anulare declarat de Ipate N. în cauza acestuia.

Astfel, în primul caz Curtea Supremă de Justiție a menționat că judecătorul de instrucție a anulat ordonanța atacată din 30 mai 2006 emisă de prim-adjunctul Procurorului General contrar prevederilor art.313 alin.(5) Cod procedură penală, care prevede că în cazul în care judecătorul de instrucție consideră plângerea întemeiată, adoptă o încheiere prin care declară nulitatea actului sau acțiunii procesuale atacate și nicidecum nu le anulează. În cazul dispunerii neîncheperii urmăririi penale pe faptul maltratării deținutului Ipate N. de către angajații penitenciarului nr.13 din municipiul Chișinău, Curtea a conchis că prin încheierea judecătoriei Rîșcani, al capitale, din 04 decembrie 2006, au fost admise plângerile deținutului Ipate N., fiind anulate rezoluția de neîncheperă a urmăririi penale și restituirea materialelor procurorului pentru efectuarea unui control suplimentar.

Conform art.432 din Codul de procedură penală, instanța de recurs examinează admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților.

Art.6 CEDO prevede dreptul la un proces echitabil a oricărei persoane, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Soluționarea recursurilor, fără participarea părților, unde instanța se expune asupra temeiurilor de fapt și de drept, considerăm ca o încălcare a Convenției, fapt ce poate să faciliteze adresarea persoanelor la CEDO pentru apărarea drepturilor pretinse a fi lezate. Ultima fază a procesului de examinare a recursurilor pe hotărârile irevocabile sunt soluționate de către Plenul Curții Supreme de Justiție. Practic, la această fază este necesar de soluționat sub toate aspectele adresările părților ce țin de erorile de drept. Pe parcursul pregătirii concluziilor pentru participarea la Plen se constată faptul că majoritatea recursurilor corespund, parțial, art.453 din Codul de procedură penală, fără a mai fi invocate temeuri legale.

În pofida acestei situații, ele sunt numite pentru a fi examinate și, ulterior repetat, se resping ca inadmisibile. De aici și apare numărul exagerat de mare al cererilor în ședințele Plenului CSJ.

Tot din aceste motive, considerăm că este necesar ca Plenul CSJ să examineze numai cauzele care prezintă interes deosebit pentru jurisprudență.

Analiza practicii judiciare, constată cazuri în care instanțele judecătorești, pe cauze penale identice în aspectul laturii obiective, au încadrat acțiunile inculpaților în baza unor norme penale diferite. Așa situații există la capitolul respectarea legislației pe cazurile de evadare din locurile de detenție (art.317 din CP) și în cauze de eschivare de la executarea pedepsei cu închisoare (art.319 din CP).

Aceleași neclarități au fost depistate și la încadrarea juridică a acțiunilor prevăzute de art.248 CP, 249 CP.

Existența acestor divergențe în practica judiciară, impune implementarea institutului demersului (recursului) în interesul legii, care are drept obiectiv consolidarea jurisprudenței și va contribui la unificarea practicii judiciare.

Astfel, Procurorul General și Președintele Curții Supreme de Justiție vor beneficia de dreptul de a sesiza Curtea Supremă de Justiție, cu solicitarea de a se pronunța asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor de apel și recurs. În acest scop, instanțele de apel și recurs sunt obligate să expedieze Președintelui CSJ copiile deciziilor lor, decizii la care se va face referință în actul de sesizare. Hotărârile prin care se soluționează sesizările Procurorului General sau, după caz, cele a Președintelui Curții Supreme de Justiție, se vor pronunța de către Plenul Curții Supreme de Justiție și se vor aduce la cunoștință instanțelor prin publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Acestea, se vor pronunța, exclusiv, în interesul legii, nu vor avea efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici la cele cu privire la situația părților din acele procese. Din aceste prevederi legale rezultă că demersul în interesul legii se va referi doar la chestiunile de drept care au fost soluționate diferit de instanțele de apel și cele de recurs.

La acest capitol, Procuratura Generală a propus de a introduce în partea specială, titlul II, după capitolul V, un nou capitol, cu următorul cuprins „Demersul în interesul legii”, iar după art.465 de a introduce un nou articol 465¹ – Demersul în interesul legii.

Ratificând Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, R. Moldova și-a asumat obligația de a garanta și a asigura protejarea tuturor drepturilor și libertăților proclamate de convenție persoanelor aflate sub jurisdicția sa. Articolele 6 și 13 din Convenție, garantează dreptul persoanei la un proces echitabil, în special, dreptul de a dispune de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, de a se apăra singur etc.

Codul de procedură penală în art.321 stipulează cazurile în care poate avea loc judecarea cauzei în lipsa inculpatului. În cazul extrădării unei persoane condamnate a cărei cauză s-a judecat în lipsa acesteia, se prezumă că i-au fost lezate drepturile garantate de Convenție.

Pentru a reglementa procesual această situație și a racorda cadrul normativ intern la cel internațional ratificat de R. Moldova, se impune completarea Codului de procedură penală cu un nou articol „Rejudecarea în caz de extrădare”.

Implementarea acestei instituții ar garanta dreptul persoanei extrădate la o nouă procedură de rejudecare a cauzei sale care să-i asigure real și efectiv dreptul la apărare.

Pentru anul 2008, activitatea Procuraturii, în domeniul reprezentării acuzării de stat, are următoarele sarcini:

- reducerea cazurilor de achitare a persoanelor, prin sporirea calității reprezentării învinuirii în instanțele judecătorești și implementarea unor pârghii eficiente în vederea ridicării responsabilității acuzatorilor de stat și a procurorilor conducători vis-a-vis de consecințele pe care le generează adoptarea sentințelor de achitare;
- monitorizarea continuă și intensificarea activității de control, în special asupra pedepselor aplicate, în cauzele penale despre corupție, și conexe celor de corupție, tortură și trafic de ființe umane;
- ridicarea responsabilității procurorilor conducători în vederea excluderii fenomenului negativ al tergiversării examinării cauzelor penale;
- continuarea implementării măsurii de pedeapsă munca neremunerată în folosul comunității și consolidarea eforturilor în vederea sporirii numărului cauzelor penale examinate în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției;

- promovarea reformelor juridice, prin implementarea noilor acte normative privind dreptul discreționar al procurorului, medierea, demersul în interesul legii etc.;
- elaborarea unui mecanism de sistematizare a jurisprudenței CEDO și implementare a acesteia în practică de către organele Procuraturii. Elaborarea și definitivarea practicii de procuror la înaintarea acțiunilor de regres;
- sporirea gradului de eficiență al activității procurorului la examinarea sesizărilor despre prejudiciul cauzat statului și intereselor generale a societății;
- creșterea calității actelor procedurale întocmite de procurori.

PARTEA A IV-A.

LEGALITATEA ȘI ORDINEA DE DREPT

Respectării legilor în locurile de recluziune

Pe parcursul ultimilor ani, prin consolidarea și coordonarea activității organelor de drept s-a reușit izolarea de societate a liderilor grupărilor criminale, cu plasarea acestora în baza sentințelor judiciare în instituțiile penitenciare.

Drept urmare, la moment Sistemul Penitenciar din Republica Moldova și organele de drept sunt în situația când liderii grupărilor criminale aflați în detenție, tind prin metode ilegale de a dirija activitatea adepților săi rămași la libertate și de a-și crea condiții optime și comode de detenție în instituțiile penitenciare prin acte de corupție, șantaj și protecționism.

Mai mult, această situație se datorează nivelului scăzut de pregătire și profesionalism a colaboratorilor sistemului penitenciar, fluctuației sporite de cadre, insuficienței activității instituționale de profilaxie a vulnerabilităților și prezența factorilor de risc în activitatea acestora.

Astfel, sunt admise încălcări flagrante a regimului de detenție în penitenciare, delapidarea banilor publici destinați finanțării și întreținerii acestora, modificării regimului de detenție sau liberării înainte de termen a deținuților din instituțiile Sistemului Penitenciar.

Generalizarea stării respectării legislației în sistemul penitenciar a stabilit, că continuă să persiste cazuri de trădare a intereselor de serviciu din partea unor colaboratori ai Sistemului Penitenciar, fapt care influențează negativ asupra situației operative și menținerii regimului de detenție în cadrul subdiviziunilor Departamentelor Instituțiilor Penitenciare, știrbind imaginea și autoritatea atât a Sistemului Penitenciar cât și a statului. În vederea asigurării respectării legilor la executarea pedepselor, combaterii corupției și criminalității în sistemul penitenciar, asigurării drepturilor fundamentale ale deținuților, contracarării torturii, tratamentelor inumane sau degradante, organele Procuraturii pe parcursul anilor 2005-2007, au efectuat 531 controale în instituțiile penitenciare.

În rezultatul acestora au fost depistate un șir de încălcări ale legislației, reacționându-se prin înaintarea a 145 de sesizări factorilor de decizie ai Departamentului și șefilor instituțiilor penitenciare.

Concomitent, în perioada anilor 2005-2007, în comun cu colaboratorii Ministerului Afacerilor Interne au fost efectuate controale inopinate în majoritatea instituțiilor penitenciare, în urma cărora au fost depistate următoarele încălcări:

- Favorizarea și liberarea ilegală a deținuților de la executarea pedepsei. Prezentarea materialelor falsificate întru grațierea, amnistierea și eliberarea condiționată înainte de termen, precum și compensarea privilegiată ilegală a zilelor de muncă.

- Favorizarea circulației și introducerii în penitenciare a obiectelor interzise și substanțelor narcotice.

- Acordarea ilegală condamnaților a întreprinderilor de lungă și scurtă durată.

Pe faptele abuzurilor de serviciu, exceselor de putere și neglijenței de serviciu, în privința colaboratorilor instituțiilor penitenciare au fost pornite și instrumentate 24 cauze penale.

Conform datelor statistice ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției în penitenciarele din Republica Moldova la 01.01.2008 se dețineau 7837 de deținuți.

- în penitenciar de tip deschis se dețineau 91 de condamnați,
- în penitenciar de tip semi-închis se dețineau 2243 de condamnați,
- în penitenciar de tip închis se dețineau 3140 de condamnați,
- în penitenciar pentru minori se dețineau 167 condamnați minori, iar la detențiune pe viață se dețineau 85 de condamnați,
- în izolatoarele de urmărire penală se dețineau 2182 preveniți, inclusiv:
  - preveniți după organele de urmărire penală - 149,
  - preveniți după prima instanță - 410,
  - preveniți care au declarat apel (recurs) - 322,
  - deținuți în așteptarea a hotărârilor judecătorești și dispozițiilor de executare – 346.

Deși, în anul 2007, a fost efectuat un volum considerabil de activitate în vederea profilaxiei și combaterii infraționalismului în Sistemul Penitenciar, principale obiective nu au fost realizate, iar situația a rămas a fi tensionată.

Ca rezultat al acțiunilor intenționate sau din imprudență ale funcționarilor din sistemul penitenciar în locurile de reclusiune sunt admise și utilizate bunuri și obiecte interzise.

Astfel, în rezultatul controalelor și perchezițiilor inopinate și planificate, efectuate la persoanele deținute în penitenciare, pe parcursul anilor 2006-2007 au fost ridicate – 10494 obiecte tăioase, 9970 litri de băuturi alcoolice, bani în sumă de 134400 lei, 7,2 kg substanțe narcotice și circa 2000 telefoane mobile.

În perioada anului 2007 în sistemul penitenciar au fost înregistrate 41 de crime, comise de persoanele deținute, ceea ce constituie cu – 38, 8 % mai puțin decât în perioada analogică a anului 2006 (67 de crime). Activitatea operativă de investigație, îndreptată spre profilaxia și contracararea evadărilor și eschivărilor de la ispășirea pedepsei cu închisoarea nu corespunde actualelor cerințe.

Cele relatate, reflectă starea deplorabilă a și ineficiența activității de control și supraveghere a penitenciarelor de către conducerea acestora și serviciile operative ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare, cât și a Ministerului Justiției.

Mai mult, în activitatea instituțiilor penitenciare există un șir de vulnerabilități care favorizează comiterea infracțiunilor și încălcărilor de serviciu de către persoanele cu funcții de răspundere din cadrul Sistemului Penitenciar:

- nivelul insuficient al pregătirii profesionale a angajaților Sistemului Penitenciar și admiterea legăturilor neregulamentare ale colaboratorilor instituțiilor penitenciare cu deținuții,
- combaterea ineficientă a scurgerii informațiilor secrete și oficiale, care pot influența asupra rezultatelor urmăririi penale și investigațiilor operative,
- contribuirea la transmiterea persoanelor deținute în penitenciare a obiectelor interzise, telefoanelor mobile, băuturilor alcoolice, drogurilor, etc
- favorizarea acordării nelegitime deținuților a întreprinderilor de lungă și scurtă durată.
- cointeresarea administrației penitenciarilor la prezentarea materialelor instanțelor de judecată pentru liberarea condiționată a condamnaților de pedeapsa penală înainte de termen și liberării acestora pe motiv de boală.
- posibilitatea transferării neîntemeiate și nejustificate a condamnaților dintr-un penitenciar în altul, cât și modificarea regimului de detenție.
- posibilitatea acordării de către administrația penitenciarelor a concediilor de scurtă durată în afara instituției pe circumstanțele excepționale și acordarea dreptului de deplasare fără escortă în afara penitenciarului.
- utilizarea forței fizice a deținuților în scopuri personale de către administrația instituțiilor penitenciare.
- posibilitatea compensării privilegiate și ilegale a zilelor de muncă, cu invocarea fictivă a condițiilor nocive.
- influența administrației instituțiilor penitenciare la modul de stimulare și sancționare a deținuților.
- ***monitorizarea nesatisfăcătoare de către Ministerul Justiției a activității Departamentului Instituțiilor Penitenciare, cât și exercitarea insuficientă a controlului asupra activității instituțiilor penitenciare din țară de către Departamentul vizat.***

În prezent din partea deținuților din Republica Moldova Departamentul instituțiilor penitenciare a fost sesizat în 17 cazuri de adresare a deținuților la CEDO din care pe 10 cereri sunt hotărâri definitive în favoarea deținuților.

În majoritatea cazurilor au fost încălcate prevederile art.3 din Convenție referitoare la condițiile de detenție și asigurarea medicală a deținuților.

Neajunsurile nominalizate din sistemul penitenciar sunt reflectate în rapoartele Comitetului European pentru prevenirea torturii și altor pedepse inumane sau degradante, unde s-a conchis că în Republica Moldova sunt încălcate drepturile fundamentale ale deținuților ce creează Republicii Moldova o imagine negativă pe plan internațional.

Situația drastică ce persistă la moment în sistemul penitenciar este un factor de risc ce ar putea genera noi adresări ale deținuților la CEDO pe motiv că:

- condițiile de detenție în instituțiile penitenciare nu corespund noului Cod de executare și normelor internaționale;
- regimul de detenție nu corespunde cerințelor minime stabilite;
- sunt înregistrate și nevalorificate rezerve esențiale în activitatea de prevenire și combatere a actelor de corupție în cadrul instituțiilor Sistemului Penitenciar;
- continuă comiterea și tăinuirea cazurilor de tortură și rele tratamente a persoanelor deținute în instituțiile penitenciare;
- nu există o colaborare reciprocă între administrația Departamentului Instituțiilor Penitenciare cu organele de drept, inclusiv Procuratura;
- nivelul finanțării și dotării instituțiilor Sistemului Penitenciar (din Bugetul de Stat) este sub limita minimă stabilită;
- instruirea profesională a lucrătorilor instituțiilor penitenciare și managementul instituțional sunt valorificate insuficient;
- nu există o supraveghere suficientă asupra deținuților, inclusiv, lipsesc sistemele contemporane de supraveghere.

Întru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, contracarării infracționalismului în sistemul penitenciar și a acțiunilor ilegale ale colaboratorilor instituțiilor acestuia, Procuratura Generală, în comun cu Ministerul Afacerilor Interne și Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției la 07.11.2007, au întocmit și au pus în aplicare un plan interdepartamental de măsuri.

În vederea redresării situației în sistemul penitenciar, sunt propuse următoarele măsuri:

- evaluarea factorilor de risc existenți în activitatea colaboratorilor sistemului penitenciar, cu formularea propunerilor concrete de diminuare a acestora.
- reevaluarea anuală a vulnerabilităților în activitatea angajaților instituțiilor penitenciare și întreprinderea măsurilor adecvate întru excluderea lor.
- elaborarea și implementarea măsurilor și procedurilor de activitate în vederea neadmiterii circulației necontrolate a informațiilor în/din instituțiile penitenciare și scurgerea informațiilor de serviciu și secrete.
- optimizarea nivelului pregătirii profesionale a lucrătorilor instituțiilor penitenciare, intensificarea activității instituționale de management a instituțiilor sistemului penitenciar,

- instituirea verificărilor și stabilirea cerințelor adecvate față de candidații la angajarea în instituțiile penitenciare.
- intensificarea controlului exercitat de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției asupra activității instituțiilor penitenciare din țară.
- asigurarea conexiunii centralizate a instituțiilor sistemului penitenciar la bazele electronice ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare a Ministerului Justiției și ale organelor de drept.
- asigurarea evidenței operative computerizate centralizate a deținuților, după anumite compartimente și caracteristici.
- asigurarea protecției juridice a colaboratorilor sistemului penitenciar, asigurarea materială și asistența socială acestora.
- revizuirea procedurii, temeiurilor, competenței și posibilității acordării de către administrația instituțiilor penitenciare deținuților a întreprinderilor și modului de compensare privilegiată a zilelor de muncă, reglementate de prevederile art.232 și art. 257 ale Codului de executare.

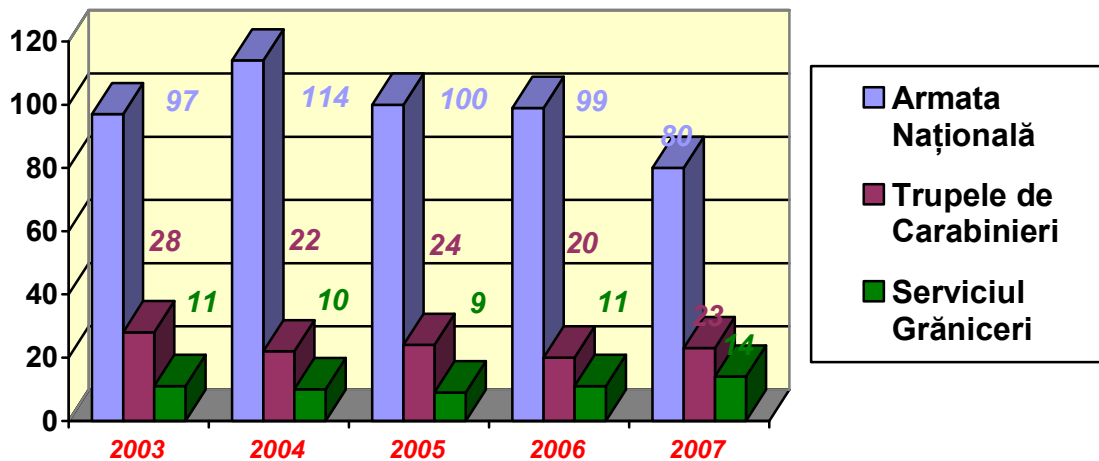
Starea legalității în Forțele Armate

Evaluarea stării de lucruri în Forțele Armate a determinat necesitatea elaborării și implementării unor noi forme și metode de control al procurorului. Acest lucru se referă și la asigurarea respectării legislației.

Eforturile depuse în 2007 au fost suficiente pentru examinarea și soluționarea celor mai stringente probleme cu care se confruntă în prezent Armata Națională, Trupele de Carabinieri și Serviciul Grăniceri. Cu toate acestea, eficientizarea activității procurorilor militari în domeniile expuse rămâne a fi o prioritate.

Drept urmare, în anul 2007 în Forțele Armate a fost înregistrată o scădere a nivelului infracțional, fiind luate la evidență **117** infracțiuni, ce constituie cu 13 crime mai puțin decât în perioada analogică a anului 2006.

Starea criminalității în Forțele Armate

Din numărul total al crimelor săvârșite 23 țin de încălcarea relațiilor regulamentare; 38 crime atentează la regulile de satisfacere a serviciului militar etc.

În privința persoanelor trase la răspundere penală și condamnate – 86 (dintre care 17 ofițeri, 19 alți militară prin contract, 50 militari în termen), în fiecare caz au fost aplicate pedepse, reieșind din gradul de pericol social al infracțiunii, consecințelor acțiunilor criminale, vinovăției făptuitorilor.

Cauzele principale care duc la apariția fenomenelor negative și încălcării disciplinei militare în Forțele Armate sunt:

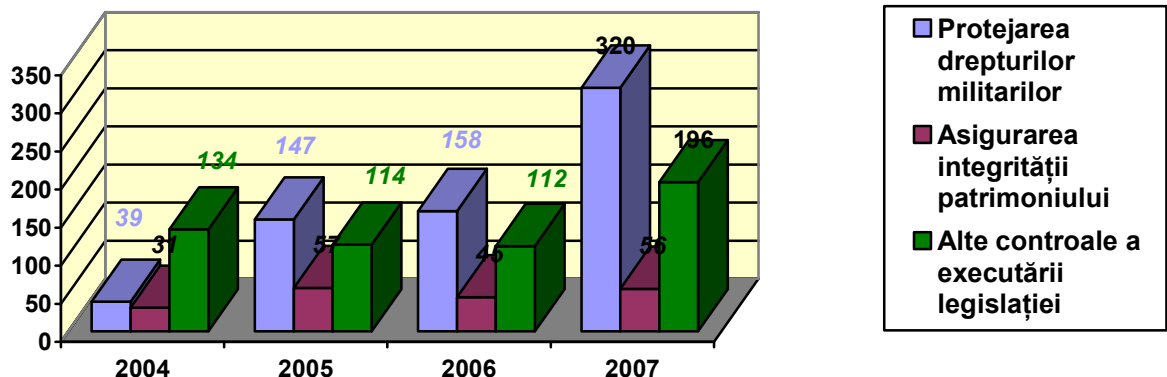
- indisciplina personală a militarilor care au comis încălcarea;
- selectarea nereușită a militarilor numiți la funcțiile de conducere;
- insuficiența și ineficiența activităților profilactice, întreprinse de către comandamentul militar în rândurile Forțelor Armate;
- atitudinea iresponsabilă față de respectarea disciplinei militare din partea unor factori de decizie ai comandamentului militar;
- transparența redusă în domeniul sancționării încălcărilor disciplinei militare,
- tăinuirea infracțiunilor comise de către militari,
- nivelul insuficient al respectării drepturilor militarilor,
- tolerarea relațiilor neregulate în rândurile militarilor în termen.
- dorința de a obține profituri.

Principalele sfere ale relațiilor sociale, afectate de infraționalism, în Forțele Armate, sunt:

- drepturile și garanțiile sociale ale militarilor;
- integritatea mijloacelor financiare publice și patrimoniului militar.

În vederea asigurării respectării drepturilor militarilor și disciplinei militare, pe parcursul perioadei de referință procurorii militari au efectuat **572** controale.

Tematica acestora este următoarea:

Spectrul larg de probleme examinate, a constatat un șir de încălcări ce țin în special de pregătirea trupelor de instruire, modul de achiziționare a mărfurilor, lucrărilor și serviciilor pentru necesitățile Forțelor Armate, modalitatea de examinare a petițiilor, respectarea drepturilor militarilor la aplicarea pedepselor disciplinare etc.

Studiul desfășurat în cadrul măsurilor de combatere a corupției și protecționismului în Forțele Armate și prevenirii infracțiunilor financiar-economice a demonstrat, că activitățile anterioare ale procurorilor militari - pornirea unui șir de cauze penale și înaintării actelor de reacționare de procuror conducătorilor structurilor de forță n-au atins rezultatele scontate, fenomenul corupției și protecționismului fiind destul de frecvent.

O problemă stringentă în Forțele Armate este corupția. Cauzele și condiții care favorizează acest fenomen în Forțele Armate, sunt:

- cadrul normativ imperfect (care permite interpretarea arbitrară de către militari a prevederilor legale);
- inexistența concepției unice de prevenire a corupției în Forțele Armate (care împiedică sau face imposibilă interacțiunea efectivă între organele de stat și comandamentul militar în profilaxia fenomenului, iar contracararea acestuia este lăsată, exclusiv, pe seama procurorilor militari);
- calitatea proastă a activităților desfășurate de organele de resort, acestea fiind antrenate în identificarea și descoperirea unor cazuri minore (ocasionale) de corupere, nu sunt studiate schemele ramificate ale corupției (fraudarea patrimoniului public militar, prejudicierea sistemului de apărare a țării etc.);
- imperfecțiunea politicii de înrolare a militarilor în termen, angajare și promovare a cadrelor în Armata Națională (este necesară o reglementare a procedurii de selectare bazată pe criteriile profesionalismului, calităților etico-morale și posedarea de calități responsabile);
- nivelul insuficient de asigurare socială a militarilor (generează predispunerea și acceptarea de către aceștia a comportamentului coruptiv).

Procurorii au conștientizat imposibilitatea dezrădăcinării corupției doar prin aplicarea unor măsuri penal-restrictive. Astăzi, este necesară crearea unei atmosfere de intoleranță față de fenomenul corupției în Forțele Armate. De asemenea, trebuie dezvoltate pârghiile pe care le posedă societatea civilă și sectorul privat în prevenirea corupției din Armata Națională.

REPREZENTAREA INTERESELOR GENERALE ALE SOCIETĂȚII, APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI

Un alt capitol, plin de importanță, al activităților desfășurate de organele Procuraturii este cel al reprezentării intereselor generale ale societății, apărarea ordinii de drept, precum a drepturilor și libertăților cetățenilor.

Pe parcursul anului 2007, acest domeniu s-a exteriorizat spre :

- legalitatea extragerii miniere, administrării, gestionării, înstrăinării și protecției subsolului;
- legalitatea achitării plăților vamale la unele grupuri de mărfuri;
- respectarea legislației ce vizează etapa de postprivatizare în agricultură.

În paralel cu acestea, organele Procuraturii au mai contribuit la respectarea legalității privind:

- modul de înlocuire a serviciului militar cu serviciul de alternativă (satisfacerea serviciului de alternativă);
- ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- reglementarea modului de fabricare, păstrare, eliberare, utilizare și comercializare a medicamentelor cu efecte psihotrope în instituțiile medicale și curativ sanatoriale, indiferent de subordinea departamentală;
- înstrăinarea valorilor imobiliare de organele publice locale.

Temeinicia de abordare a domeniilor vizate s-a confirmat prin multiplele încălcări depistate.

Reacționând prompt, procurorii au pornit **403** de cauze penale și au înaintat **2494** acțiuni civile. Valoarea totală a acestora depășește suma de **153 mil. lei**. La moment au fost deja examinate 1755 acțiuni civile, din acestea **admise 1559** în sumă de **75 mil. lei**.

Factorilor de decizie le-au fost înaintate **4400 acte de reacționare** de procuror, solicitându-se înlăturarea derogărilor de lege, precum și recursarea actelor administrative ilegale.

Încălcările și cauzele care au favorizat comiterea acestora, au constituit obiectul a **974 informații**, expediate de procurori în adresa conducerii țării și autorităților publice locale și centrale.

Grație intervenției procurorului, persoanele vinovate au **achitat benevol statului prejudiciu în mărime de circa 35,7 mil. lei**.

În activitatea Procuraturii de reprezentare a intereselor generale ale societății, accentul a fost pus, în primul rând, pe analiza activității organelor abilitate și eficacitatea lor în vederea combaterii fenomenelor negative care se răsfrâng asupra economiei naționale și protecției drepturilor omului.

De menționat, că urmare a inactivității unor organe de stat în domeniile de competență a acestora, organele Procuraturii sunt nevoite să recurgă deseori la substituirea funcțiilor lor pentru apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor și statului.

Mai mult, în unele cazuri conducătorii acestor organe, refuză să susțină activitățile efectuate de procurori în domeniile de competență a instituțiilor pe care le reprezintă, cât și acțiunile civile înaintate de către procuror în interesele statului sau a organului.

❖ Generalizând **starea respectării legislației în domeniul gestionării subsolului**, organele Procuraturii au stabilit o situație deplorabilă, din cauza imperfecțiunii legislației. Deși, despre acest fapt a fost informat Parlamentul, Guvernul, Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale, Serviciul Standardizare și Metrologie, măsuri esențiale de redresare a situației nu s-au întreprins.

Astfel, cadrul legal rămâne a fi inadecvat. În special, lipsește delimitarea concretă a atribuțiilor organelor antrenate la supravegherea minieră de stat, studierii, gestionării și protecției subsolului. **Reprezentanții MERN, Agenției „AGeOM”, și Serviciului Standardizare și Metrologie, se învinovătesc, reciproc, de neexecutarea atribuțiilor funcționale.** Evoluția încălcărilor (și incertitudinilor admise) s-au materializat prin activitatea organelor Procuraturii de începere a urmăririi penale în 18 cazuri, înaintarea a 205 sesizări cu privire la lichidarea încălcărilor depistate, intentarea a 31 proceduri administrative. În alte 12 acțiuni civile, valoare estimativă declarată, constituie circa un milion de lei.

❖ Abordarea de către Procuratură a respectării **legalității gestionării de către organele publice locale a valorilor imobiliare** a fost condiționată de importanța rolului autorităților publice locale în derularea mecanismului funcționării statului de drept, asigurarea respectării legislației, drepturilor și libertăților cetățenilor, precum și realizarea obiectivelor pentru ascensiunea, inclusiv, economică a dezvoltării comunității.

Investigațiile efectuate de procurori și multiplele încălcări depistate, denotă că starea „de facto” este deplorabilă. Statistica ne prezintă o creștere a numărului de infracțiuni comise de factorii de decizie (în special, este vorba despre înstrăinarea sau atribuirea în arendă a patrimoniului public).

Dacă în anii 2004 și 2005, procurorii au început, pe faptul comiterii unor asemenea încălcări, urmărirea penală în 9 și, respectiv, 14 cazuri, atunci, în anii 2006-2007, au fost pornite 78 și, respectiv, 59 de cauze penale. Analogic, s-a dublat, iar în unele cazuri chiar s-a triplat numărul statistic al actelor de reacționare a procurorilor vizând derogările privind:

- atribuirea terenurilor publice pentru construcția locuințelor individuale;
- atribuirea în arendă sau vânzarea terenurilor publice în lipsa licitației, sau cu încălcarea procedurii stabilite pentru organizarea și desfășurarea acesteia;
- diminuarea prețului normativ al pământului în cazul atribuirii în arendă sau înstrăinarea terenului public;
- neachitarea plății de arendă sau prețului terenurilor publice procurate de către beneficiari;
- schimbarea ilegală a destinației terenurilor și înstrăinarea pământurilor proprietate exclusivă a statului;
- vânzarea și atribuirea ilegală a mijloacelor fixe și circulante din domeniul public.

În majoritatea cazurilor, anume, **nihilismul juridic și interesele personale stau la baza comiterii încălcărilor de către funcționarii publici.** Acțiunile acestora au creat premise pentru distrugerea procesului de integritate al patrimoniului public. Prezintă îngrijorare modul în care acționează factorii de decizie în scopul însușirii sau înstrăinării ilegale a patrimoniului public, obținerii beneficiilor ilegale.

Cu toate că sunt conștienți de faptul că au obligația, conform prevederilor legislației privind administrația publică locală și serviciului public, să gestioneze eficient domeniul public, intenționat, comit încălcări care se răsfrâng asupra acumulărilor la bugetele locale.

Deși, activitatea Procuraturii de depistare și lichidare a încălcărilor expuse necesită efectuarea unui volum considerabil de lucru, **organele administrației publice locale manifestă lipsă de responsabilitate în cazurile în care se examinează actele de reacționare a procurorilor.** Nemijlocit, în cadrul examinării acțiunilor civile înaintate de Procuratură în interesul organelor publice locale, reprezentanții acestora neîntemeiat nu se prezintă sau refuză de a participa la ședințele judecătorești.

Încă o problemă esențială care se conturează contextului, este **lipsa de acțiuni a Ministerului Administrației Publice Locale care, în virtutea competențelor sale, este abilitat cu atribuții de monitorizare și control a respectării legislației în vigoare.** Instituția amintită contribuie nesemnificativ la asigurarea gestionării eficiente a proprietății unităților administrativ-teritoriale.

❖ Controlul executării prevederilor Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului de către instituțiile de învățământ (subordonate Ministerului Educației și Tineretului sau organelor administrației publice locale) a constatat că cele mai multe **încălcări** sunt comise la etapa **prezentării documentelor pentru procedurile de preselecție și achiziție a mărfurilor, dar și în perioada încheierii contractelor de achiziție.**

Încălcările și erorile ce țin de achiziția de mărfuri, lucrări și servicii (pentru necesitățile statului) constituie o **consecință a atitudinii neglijente și lipsite de transparență a unor conducători din subdiviziunea Ministerului Educației și Tineretului, dar și cea a Ministerului Administrației Publice Locale.** Unele dintre cauzele și condițiile care generează ilegalitățile nominalizate au la bază:

- includerea, în grupurile de lucru cu privire la achizițiile publice, a funcționarilor fără experiență în domeniu;
- necunoașterea legislației;
- pretinsa lipsă de informare a ofertelor pieței;
- neaplicarea metodelor legale de alegere a furnizorilor procedurii de achiziție;
- evaluarea formală a datelor de calificare a furnizorilor.

Ulterior, contractele de achiziție sunt realizate necalitativ, iar bugetului public este prejudiciat considerabil.

Lipsa unui control eficient asupra corectitudinii aplicării legislației în vigoare, responsabilități reduse din partea administrației instituțiilor vizate (manifestată prin inacțiuni), **au prejudiciat statul cu aproximativ 2 milioane de lei.**

Procurorii, după efectuarea unor controale de specialitate au înaintat, mai multor factori de decizie, 76 de sesizări.

În instanțele de judecată au fost depuse 26 de acțiuni civile privind recuperarea prejudiciului și rezilierea contractelor încheiate în detrimentul intereselor patrimoniale ale statului. Tot, în perioada de referință, la acest subiect, au fost pornite **8 cauze penale**.

❖ Intervenția Procuraturii în domeniul legislației cu privire la aviația civilă, a stabilit, că **asigurarea din partea ASAC a siguranței zborurilor în aviația civilă este inefficientă**. Se simte imperios necesitatea întreprinderii unor măsuri exigente față de conducătorii companiilor aeriene. Companiile aeriene, în anii 2005-2006, au fost vizate de 34 de inspecții. Scopul acestora a fost de a stabili faptul dacă corespund cerințelor contemporane privind corespunderea organizării activității de zbor și cea a deservirii tehnice. Concluziile făcute, relevă necesitatea perfecționării mecanismelor din domeniu.

Activitatea unor companii reprezintă un pericol evident pentru securitatea pasagerilor, echipajelor, încărcăturilor și pot evolua în incidente și accidente aeronautice. La fel, a fost constatată insuficiența controlului din partea exploatanților asupra activității personalului navigant și a exploatării aeronavelor care activează peste hotarele Republicii Moldova (fapt datorat insuficienței supravegherii ASAC asupra activității exploataților). Au fost stabilite și cazuri de înmatriculare a aeronavelor civile în Registrul Național Aerian, la prezentarea, în acest sens, doar a contractelor de arendă, leasing operațional sau de exploatare comună, fără a deține asupra lor dreptul de proprietate, posesie și folosință.

În vizorul procurorilor rămâne a fi siguranța zborurilor și măsurile întreprinse de ASAC pentru ameliorarea situației.

❖ Respectarea legislației privind **gestionarea patrimoniului în întreprinderile de stat și societățile economice în capitalul căror statul deține cote de participație, este un alt compartiment realizat de Procuratură în 2007**.

Aici, au fost stabilit un șir de cazuri de **gestionare inefficientă** a întreprinderilor de către administratori. Ministerele de ramură nu dispun de mecanisme și metode concrete de dezvoltare strategică a întreprinderilor din subordine. Reprezentanții statului, în societățile economice în al căror capital social statul deține cotă de participație, nu fac uz de atribuțiile legale.

Multe activități se desfășoară în mod formal. În condițiile existenței unui utilaj uzat, se mai utilizează și inefficient sursele financiare.

În consecință, activitatea întreprinderilor de stat și societățile economice, în care statul deține cotă parte, sunt inefficiente și, practic, lucrează în pierdere. Pentru diverse încălcări din acest compartiment, au fost pornite 11 cauze penale și înaintate 38 de sesizări privind lichidarea derogărilor de la legislația în vigoare.

În instanțele de judecată au fost înaintate 29 de cereri de chemare în judecată. Sumă pretențiilor procurorilor, formulate în actele legale, a fost evaluată la circa **4 milioane de lei**. Concomitent, s-a asigurat restituirea benevolă a circa 3,1 milioane de lei.

❖ Executarea prevederilor Legii cu privire la **ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă**, a constituit obiectul investigațiilor efectuate de Procuratură, deoarece acest domeniu afectează drepturile unui număr impunător de persoane din categoria social-vulnerabilă. Controlul legalității utilizării fondului de șomaj, în planul realizării măsurilor active de stimulare a ocupării forței de muncă și a acțiunilor pasive de protecție socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, organele Procuraturii au depistat un șir de încălcări la efectuarea cheltuielilor pentru acordarea ajutorului de șomaj, stimularea antrenării la lucrări publice și plata indemnizației de integrare sau reintegrare profesională.

Ignorarea de către agențiile teritoriale a dispozițiilor legale, care reglementează raporturile juridice ce vizează ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă are drept consecință crearea condițiilor pentru achitarea ilegală a ajutorului de șomaj, precum și a altor alocații prevăzute de lege.

Acțiunile procurorilor au stabilit cazuri în care:

- șomerii erau plecați peste hotarele țării (iar plata ajutorului de șomaj n-a fost suspendată);
- se înregistrează persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, fără ca beneficiarii să prezinte actele expres prevăzute în procedura de înregistrare a șomerilor;
- persoanele beneficiau de ajutor de șomaj (cu toate că practicau activitatea de antreprenariat);
- în contractele încheiate între angajatori și Agenții nu este specificat volumul de lucru, termenul, condițiile de retribuire a muncii, responsabilitatea reciprocă a părților pentru finanțare etc.;
- de către Agențiile teritoriale sunt încheiate contracte privind executarea lucrărilor publice fără să indice numărul persoanelor antrenate, tipul lucrărilor care vor fi efectuate;
- contractele nu sunt contrasemnate de către agentul economic;
- nu este prezentat devizul de cheltuieli.

Faptele expuse, denotă ignoranța prevederilor **legislației** cu privire la ocuparea forței de muncă și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă (**atât de angajații agențiilor teritoriale, precum și de șomeri**).

❖ De asemenea, a fost generalizată starea respectării legislației privind **modul de înlocuire a serviciului militar cu serviciul de alternativă (și specificul satisfacerii serviciului de alternativă)**, fiind elucidate un șir de încălcări. Pentru a stabili veridicitatea actelor care confirmă calitatea de membru al organizației religioase sau pacifiste, procurorii au verificat modul de eliberare a certificatelor primare (pentru a stabili gradul de apartenență legală al cetățeanului care dorește să fie scutit de serviciul militar).

S-a constatat, că această calitate de membru al organizațiilor religioase sau pacifiste a multor solicitanți este formală. Au fost descoperite cazuri în care mulți recruți, deși au fost acceptați în structurile nominalizate, aveau în posesie permise de port armă sau bilete de vânători. S-au mai stabilit și multiple cazuri în care recruții sunt plecați, la munci, peste hotare. Astfel, legislația cu privire la serviciul de alternativă este încălcată de organele de stat și de persoanele care își satisfac serviciul în cauză, deopotrivă. Aceste încălcări au condiționat sesizarea Președintelui Comisiei Republicane de Recrutare.

❖ Controlul respectării legislației cu privire la **eliberarea autorizațiilor la Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor**, pe parcursul anilor 2006 – 2007, a stabilit lipsa unei transparențe în activitatea de organizare a transporturilor regulate. Argumentele, inventate, de reprezentanții acestei instituții „nu există mai mulți solicitanți” sunt eronate, deoarece accesul persoanelor la informația privind atribuirea dreptului la deservirea rutei (cursei) este limitat, fiind cunoscută numai de conducerea Ministerului și de către membrii comisiei de specialitate. Situația existentă, creează premise elocvente apariției elementelor constitutive al infracțiunii de corupție și protecționism.

❖ Verificările respectării legislației privind **formarea Fondului rutier**, din contul taxelor rutiere și mijloacelor rezultate din eliberarea autorizațiilor și carnetelor, a stabilit elemente de **birocratism excesiv în activitatea AMTAI. Aici, artificial este creat un deficit al autorizațiilor unitare care, ulterior, favorizează comportament coruptiv și protecționism.**

Contrar Legii privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător, regulamentul privind eliberarea și utilizarea autorizațiilor multilaterale CEMT nu a fost supus expertizei juridice, economice, financiare și nici n-a fost publicat. El este aplicat în mod arbitrar de către conducerea AMTAI. **Haosul ce persistă în activitatea AMTAI este confirmat și prin faptul că procesul de eliberare și evidență al autorizațiilor unitare pentru traficul auto internațional se efectuează în lipsa unui cadru legal**, care ar reglementa raporturile juridice în acest domeniu. Majoritatea autorizațiilor sînt eliberate de conducătorul întreprinderii, doar în baza unei decizii unilaterale. **Concomitent, au fost depistate și încălcări ale modalității de întocmirea a proceselor-verbale** de constatare a contravențiilor administrative.

❖ O dată cu controalele complexe, procurorii, la compartimentul investigațiilor financiar-economice, au intervenit și în alte domenii, activitățile cărora au o rezonanță sporită, cu ar fi:

- combaterea corupției în sistemul de învățământ;
- restituirea mijloacelor bănești deponenților CIF „Intercapital” și BC „Guinea” SA;
- respectarea procedurii de privatizare a obiectivelor din cadrul fostei rețele de stat a comerțului cu cărți, gestionată de AS ”Cartea Moldovei”.

Astfel, pe parcursul anului 2007, de către CIF „Intercapital” și BC ”Guinea” SA, în urma acțiunilor efective ale procurorilor, au fost restituite depozite persoanelor fizice în mărime de 20 la sută și, respectiv, 83 la sută, din valoarea totală. Până în prezent, circa 14 milioane de lei au fost restituite persoanelor prejudiciate de activitatea piramidelor financiare.

❖ Exemple de ignorare a legislației la **compartimentul limitării activității monopoliste și dezvoltarea concurenței** persistă în activitatea Ministerului Economiei și Comerțului și Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței.

Conform art.2 al Legii privind limitarea activității monopoliste și dezvoltarea concurenței, **politica de stat** privind dezvoltarea concurenței și limitarea activității monopoliste **este promovată de Ministerul Economiei și Comerțului**, iar principala sarcină a acestei instituții este elaborarea măsurilor de formare a relațiilor de piață pe baza dezvoltării activității de antreprenor și a concurenței, prevenirea, limitarea și reprimarea activității monopoliste.

Concomitent, conform Legii cu privire la protecția concurenței, **autoritatea abilitată cu atribuții în domeniul vizat a fost desemnată Agenția Națională pentru Protecția Concurenței**, constituită în luna februarie 2007. Pe parcursul ultimilor ani, acest domeniu a fost, totalmente, omis de către organele abilitate.

Deocamdată, ANPC, a emis 42 de hotărâri și 60 de dispoziții. În instanță, totuși, au fost remise doar 11 materiale, fapt care denotă o activitate mai mult formală.

Actualmente, în Registrul de stat al întreprinderilor și organizațiilor sunt incluse 140.274 de întreprinderi, inclusiv 3.095 de societăți mixte și 2.857 de firme cu capital străin.

O importanță sporită în domeniul economic se atribuie **legislației privind licențierea unor genuri de activitate**, care este orientată spre asigurarea controlului din partea statului (asupra respectării cerințelor și condițiilor de desfășurare a activității de antreprenoriat). Potrivit datelor statistice, la situația din 1 decembrie 2007, numărul titularilor de licențe constituie 10.889. Totodată, în 293 de cazuri au fost respinse cererile solicitanților de eliberare și reperfectare a licențelor, care au vizat activitățile:

- construcțiile de clădiri, reconstrucții, consolidări, restaurări;
- transportul auto de călători și internațional de mărfuri; și
- activitate farmaceutică.

Totodată, în perioada 1 ianuarie-1 decembrie 2007, Camera de Licențiere a emis 266 de decizii privind retragerea licențelor. Dintre acestea, 27 au fost revocate în temeiul cererilor prelabile a agenților economici și cinci în baza hotărârilor instanțelor judecătorești.

Deși, Camera de Licențiere a efectuat un volum substanțial de acțiuni, considerăm necesară perfecționarea sistemului de **conlucrare cu organele de control**.

❖ Evaluarea stării respectării legislației cu privire la respectarea drepturilor și intereselor cetățenilor și **contracurarea birocratismului în activitatea autorităților publice** a evidențiat multiple încălcări și derogări de la cerințele legii.

În relațiile administrației publice centrale și locale cu publicul este frecventă maniera de examinare a adresărilor cetățenilor în spirit formalist și cu complicații inutile, accesul la informația de interes public este limitată prin birocratizarea procedurii de examinare și soluționare a problemelor abordate.

O asemenea atitudine impune cetățenii să recurgă la acte de corupție și protecționism, mulți din ei considerând mita și plățile neformale drept mijloc de soluționare a chestiunilor înaintate și de protecție a drepturilor garantate de lege.

Conducătorii organelor administrației publice, în majoritatea cazurilor, nu reacționează adecvat la această stare de fapt și nu organizează examinarea adresărilor cetățenilor în conformitate cu cerințele legii.

Încălcări de acest gen, frecvent, sunt înregistrate în activitatea următoarelor instituții publice: Ministerele Învățământului și Tineretului, Ecologiei și Resurselor Naturale, Transporturilor și Comunicațiilor și Administrației Publice Locale.

De menționat, că asemenea derogări de la lege există și în activitatea organelor administrației publice locale (funcționarii primăriilor, orașelor, satelor și comunelor nu cunosc cerințele legislației cu privire la petiționare, nu au abilități de soluționare a problemelor cetățenilor).

În acest sens, Procuratura Generală a sesizat ministerele vizate asupra lichidării încălcărilor de lege și contracurarea birocratismului în relațiile cu publicul, iar de la Ministerul Administrației Publice Locale s-a solicitat organizarea instruirii continue a funcționarilor publici ai organelor locale în vederea ameliorării lucrului cu adresările cetățenilor și protecției drepturilor omului, garantate de lege.

❖ Tot, la acest capitol se aliniază și încălcările din domeniul **executării deciziilor judecătorești**. Procedura de executare existentă, în multe cazuri, nu asigură protecția drepturilor omului și realizarea pe deplin a dreptului de acces a persoanei la justiție. S-a constatat că în majoritatea cazurilor hotărârile judecătorești n-au fost executate de către organele administrației publice centrale sau locale. Importanța acestei probleme a fost relevată la cele mai înalte nivele, fiind adoptate decizii care propun soluții concrete de redresare a situației.

Decizia Consiliului Suprem de Securitate nr.05/1-05-16 din 23 mai 2007 a formulat un șir de obiective certe care orientează autoritățile statului la necesitatea îndeplinirii responsabilității, inclusiv celei penale pentru neexecutarea deciziilor judecătorești.

Procuratura Generală a reacționat prompt la rigorile ce rezidă din problema abordată și a elaborat un proiect de lege care include propuneri în vederea îndeplinirii responsabilității pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești.

O astfel de măsură legislativă interferează și cu problema sporirii numărului de hotărâri a Curții Europene Pentru Drepturile Omului pronunțate împotriva Moldovei în cazurile ce se referă la neexecutarea hotărârilor judecătorești.

❖ La 27 noiembrie 2007, Colegiul Procuraturii a examinat chestiunea privind ***asigurarea dreptului omului la ocrotirea sănătății***. S-a constatat că Ministerul Sănătății, Compania Națională de Asigurări în Medicină și asociațiile teritoriale ale ocrotirii sănătății nu întreprind măsuri eficiente de organizare și funcționare a sistemului de asigurări în medicină pentru a asigura acordarea asistenței medicale calitative cetățenilor.

În multe cazuri, factorii de decizie din instituții medico-sanitare au o atitudine neglijentă și iresponsabilă față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, comit cazuri de utilizare ineficientă a banilor publici, de birocratism și indiferență în relațiile cu pacienții. În majoritatea instituțiile medico-sanitare publice, calitatea serviciilor și asistenței medicale este de necalitativă. Nu se bazează pe principii, metodologii și tehnologii avansate. Numărul cazurilor de tratament cu urmări grave și letale se păstrează (menține).

Există cazuri în care corupția și protecționismul sunt favorizați. Continuă practica vicioasă de a estorca plăți informate pentru serviciile medicale și medicamente. Numai în anul 2007, pentru neglijență în serviciu, corupție și plăți neformale au fost supuși răspunderii penale circa 20 de medici și asistenți medicali.

Despre starea respectării legislației în domeniul ocrotirii sănătății și încălcările de lege depistate în medicină au fost sesizați Ministrul Sănătății și Directorul General al Companiei Naționale de Asigurări în Medicină.

❖ ***Dreptul la un mediu sănătos***

Un alt obiectiv de o importanță majoră în activitatea organelor Procuraturii a fost controlul respectării legislației ecologice și asigurării dreptului omului la un mediu sănătos.

De menționat că incursiunile atropice, tehnice și tehnologice au impact negativ și influențează direct la menținerea echilibrului ecologic în cadrul ecosistemelor naturale, conduc la scăderea calitativă a resurselor funciare și a biodiversității și prezintă un pericol pentru sănătatea oamenilor. S-au depistat multiple încălcări ale tehnologiei de prelucrare a solurilor și nerespectare a asolamentelor în toate raioanele republicii, precum și în fâșiile de protecție riverane râurilor Nistru, Răut, Bîc, Ialpug, Cogîlnic și Ciuhur.

În zonele de protecție a râurilor, continuă depozitarea deșeurilor menajere solide și de construcție. Această stare de lucruri are un caracter pronunțat.

S-au mai înregistrat încălcări în activitatea de extragere și exploatare a zăcămintelor minerale. În multe localități rurale locuitorii extrag argilă, nisip și prundiș (de cele mai dese ori, fără nici o evidență de dobândire și în lipsa autorizațiilor respective).

O situație critică s-a creat în apropierea satelor Trebujeni, Butuceni și Marovaia din raionul Orhei. Localnicii extrag piatră decorativă, atât din subsol, cât și din stâncile abrupte.

Procuratura și organele de control ecologic au reacționat prompt. Au adoptat măsuri de contracarare a extragerilor ilegale și pedepsire a persoanelor vinovate.

În același timp, s-a stabilit că organele de mediu nu întreprind acțiuni eficiente pentru implementarea proiectelor de recultivare a terenurilor rămase neîngrijite după efectuarea excavațiilor. O problemă cu impact negativ prezintă și consecințele erodării solului și scăderea catastrofală a conținutului de humus.

Încălcări grave au fost depistate la paza și protecția fondului silvic. Din cauza lipsei de responsabilitate a autorității silvice și a Gărzii forestiere continuă tăierile ilicite a arborilor (arendarea terenurilor de pădure, utilizarea irațională și încălcarea integrității fondului forestier).

Organele de control ecologic continuă să tolereze încălcările de lege în domeniul protecției și utilizării apei potabile și resurselor acvatice. În prezent, în republică funcționează *125 stații de epurare biologică din cele 580 complexe existente*. Cu ciclul de epurare normativă a apei funcționează doar stațiile Florești, Sîngerei, Drochia și Glodeni. A ieșit din circuitul normativ stația de epurare a mun. Bălți.

Despre încălcările ecologice, necesitatea lichidării acestora și asigurarea dreptului omului la un mediu înconjurător sănătos, în anul 2007, organele Procuraturii au înaintat factorilor de decizie în domeniu 376 sesizări.

Totodată, despre starea de lucruri la respectarea legislației ecologice au fost atenționați Ministrul Ecologiei și Resurselor Naturale și Directorul General al Agenției de Stat „Moldsilva”, de la care s-a cerut ameliorarea activității de control ecologic.

Problematica ecologică a fost obiectul discuțiilor din cadrul ședinței Colegiului Procuraturii din 28 iunie 2007, care a recunoscut starea respectării legislației în domeniul protecției mediului înconjurător ca fiind una deplorabilă și dezastruoasă.

S-a, indicat la ineficiența măsurilor întreprinse de organele de control ecologic de stat, la nivelul scăzut al activității de depistare și lichidare a încălcărilor de lege și inconsecvența acestora la înlăturarea cauzelor și condițiilor ce favorizează derogările ecologice și afectează negativ ecosistemele.

❖ Situația social-economică precară din ultimii ani a deteriorat considerabil standardele de viață și a generat mai multe probleme în domeniul ***protecției drepturilor copilului și combaterea delicvenței juvenile***.

Impactul sărăciei și al investițiilor neadecvate în sectorul social, neglijența, indiferența și nepăsarea părinților față de copii a dus la creșterea numărului de copii cu necesități speciale, în special, al celor abandonați și fără ocrotire părintească, vagabonzi și cerșetori, abuzați și neglijați, exploatați sexual și prin muncă, aflați în conflict cu legea, dependenți de droguri și de alcool.

O problemă acută cu care se confruntă azi societatea, în deosebi minorii, este cea a vagabondajului.

Este vorba despre un teren fertil pentru criminalitatea minorilor. Măsuri eficiente pentru diminuarea fenomenului vagabondajului și a cerșetoriei nu se întreprind. În marea majoritate a raioanelor lipsesc centre și aziluri pentru plasamentul temporar al copiilor vagabonzi.

Programul de reformare a instituțiilor de plasament al copiilor rămași fără ocrotirea părintească, în care se ală în prezent peste 13 mii de copii, decurge foarte anevoios. Nu în toate raioanele au fost luate măsuri privind organizarea evidenței familiilor social-vulnerabile, inclusiv a copiilor aflați în situație de risc și vulnerabili la comiterea infracțiunilor.

S-a constatat că, organele administrației publice locale manifestă un interes redus față de soarta copiilor vulnerabili, nu întreprind acțiuni în vederea organizării odihnei copiilor, angajării acestora în munca social-utilă. În multe raioane nu activează comisiile pentru minori sau activitatea acestora se reduce la un lucru formal cu câteva familii social-vulnerabile.

În teritoriu lipsesc serviciile sociale cu atribuții de ocrotire a copiilor aflați în dificultate, de combatere și prevenire a delicvenței juvenile.

O problemele cheie cu care se confruntă societatea este combaterea și prevenirea delicvenței juvenile. În anul 2007 nivelul infracționalității între minori s-a micșorat cu 28,4 la sută. De către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite 1278 infracțiuni. S-a majorat numărul încălcărilor legii penale comise de minori în raioanele Leova – cu 108 la sută, Ciadâr-Lunga - cu 37 la sută, sect. Ciocana – cu 25 la sută, Dondușeni – cu 19 la sută, Anenii-Noi – cu 14 la sută. În total, nivelul infracționalității juvenile a crescut în 13 raioane.

Ca și în anii precedenți, minorii, preponderent, săvârșesc infracțiuni legate de sustragerea bunurilor materiale. În anul trecut, aceștia au comis 1071 astfel de delict(83 la sută din numărul total).

Analiza datelor privind delicvența juvenilă denotă că situația criminogenă între minori continuă să fie influențată de starea calitativ nouă în care cresc și se educă copiii. Pretutindeni se constată accesul liber al minorilor la procurarea băuturilor spirtoase.

Este identificată diminuarea rolului familiei, al corpului didactic din instituțiile de învățământ în instruirea și educarea copiilor, activitatea insuficientă a organelor de resort în soluționarea problemelor minorilor și o pasivitate a societății civile față de problemele generației tinere, la general, și de combaterea delicvenței juvenile, în special.

Pe parcursul anului 2007, organele Procuraturii au efectuat circa 200 de controale privind respectarea legislației la capitolul drepturile copilului și combaterea delicvenței juvenile.

În consecință, au fost înaintate 180 de sesizări factorilor de decizie de la care s-a cerut înlăturarea încălcărilor de lege și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate.

În anul 2008, activitatea Procuraturii în domeniul reprezentării intereselor generale ale societății, apărării ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor, pe lângă aspectele abordate, inclusiv, cele programate, va fi verificată starea respectării legislației, privind:

- respectarea legalității la trecerea mărfurilor peste frontiera vamală și achitarea drepturilor de import;
- respectarea legalității la achiziționarea publică de mărfuri, lucrări și servicii;
- asigurarea respectării legalității în activitatea Serviciului Silvic de Stat la gestionarea patrimoniului public;
- respectarea legislației în vigoare și asigurarea termenelor rezonabile la procedurile de executare a hotărârilor instanțelor de judecată și a altor documente executorii;
- prevenirea și combaterea abuzului și violenței față de copii, asigurarea combaterii și prevenirii delicvenței juvenile;
- asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului împotriva torturii, tratamentelor sau pedepselor inumane ori degradante prin prisma jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului;
- evaluarea cu aportul nemijlocit al Reprezentantului Guvernului la CEDO a riscurilor ce țin de posibila antrenare a Republicii Moldova în procesele Curții și întreprinderea măsurilor pentru evitarea unor eventuale condamnări;
- apărarea intereselor statului și asigurarea integrității patrimoniului de stat, controlul legalității gestionării mijloacelor financiare bugetare;
- organizarea combaterii infracțiunilor de contrabandă, ecologice, în domeniul achiziției de medicamente, altor domenii ce subminează și atentează la securitatea economică a statului.

PARTEA A V-A.

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ ȘI INTEGRARE EUROPEANĂ

O activitate cheie a Procuraturii Generale o constituie cooperarea internațională și acordarea asistenței juridice internaționale în materia penală.

Creșterea permanentă a volumului activității de acordare a asistenței juridice internaționale și dezvoltarea fără precedent a relațiilor internaționale impun intensificarea cooperării internaționale în materie penală în vederea sporirii eficacității sistemelor de justiție penală.

Reieșind din prerogativele naționale, procesul de realizare și implementare a Planului de acțiuni **Republica Moldova - Uniunea Europeană** a constituit una din direcțiile de baza în activitatea Procuraturii.

Sarcinile Procuraturii Generale, stabilite pentru anul 2007 în conformitate cu Planul de Acțiuni RM-UE, au constat în:

- asigurarea participării la elaborarea Strategiei complexe generale de reformare și consolidare a sistemului de justiție în Republica Moldova,

- operarea modificărilor necesare în cadrul legal, în scopul garantării împuternicirilor bine definite și limitate ale Procurorului General în conformitate cu recomandările experților Consiliului Europei și Comisiei Europene,
- asigurarea funcționării Institutului Național al Justiției prin reglementarea procesului de instruire inițială și continuă a procurorilor,
- asigurarea eficienței luptei împotriva corupției,
- implementarea completă a instrumentelor anticorupție ale UE, ONU, CoE, GRECO și OECD,
- încurajarea societății civile în vederea cooperării cu organele de resort la demascarea actelor de corupție,
- elaborarea mecanismelor de aplicare a legislației privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și a altor persoane care acordă ajutor în procesul penal.

Realizări esențiale, conform Planului de acțiuni RM-UE, au fost atinse și în domeniul respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, inclusiv a rolului procurorului în prevenirea și combaterea fenomenului torturii și tratamentelor inumane sau degradante, eficientizarea cooperării la nivel internațional și interinstituțional în cazurile de criminalitate organizată transnațională, inclusiv prin schimbul de informații cu structurile similare de state străine și ofițeri de legătură.

Procesul de cooperare și asistență internațională se bazează pe tratatele multilaterale și bilaterale încheiate cu statele străine.

În vederea fortificării bazei legislative de cooperare cu statele vecine, la 26.03.2007 a fost încheiat Protocolul trilateral de cooperare între Procuraturile Republicii Moldova, România și Ucraina.

Urmare a încheierii Protocolului dat, procurorii moldavi au participat la un șir de cursuri de perfecționare în acest sens.

Nu pe ultimul loc a fost și activitatea în vederea asigurării respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, exprimată prin aportul de aderare la Convențiile de bază ale ONU și la protocoalele adiționale, eficientizarea cooperării la nivel internațional și interinstituțional în cazurile de criminalitate organizată transnațională, inclusiv prin schimbul de informații cu structurile similare de state străine și ofițeri de legătură.

Ca parte a Grupului Consultativ al Procurorilor din Sud-Estul Europei, Procuratura Republicii Moldova a participat la întrunirile ordinare organizate de acesta, fiind discutate „Combaterea finanțării terorismului” și “Schimbul și protecția informației cu caracter juridic”.

Urmare a tratatelor anterioare, a continuat explorarea posibilităților de cooperare a organelor de drept moldave cu Europol și Eurojust, cât și interacțiunea Procuraturii cu alte organe de drept în realizarea inițiativelor SPOC, SECI, SEEPAG, GRECO, MONEYVAL, BUMAD, MOLICO.

În perspectivă, Procuratura va menține activ relațiile de cooperare deja stabilite cu statele din Europa și va pleda spre formarea unor relații de cooperare noi, durabile în timp.

Pentru aceasta, se va lucra în vederea măririi numărului de tratate de cooperare în materie de asistență juridică penală cu un șir de state, din practica cu care s-au conturat careva probleme (Italia, Israel, Canada).

Procuratura tinde și întreprinde măsuri pentru colaborarea mai strânsă cu Ambasadele Republicii Moldova în alte țări ale lumii, prin intermediul căror este acordată asistența internațională.

În domeniul asigurării **asistenței juridice internaționale**, procurorii au efectuat un volum considerabil de asistență juridică internațională în materie penală.

Astfel, au fost examinate **193 materiale** și informații referitor la eventualitatea **extrădării** infractorilor căutați de organele de drept moldave reținuți pe teritoriul altor state.

Pe parcursul anului 2007, de la organele de urmărire penală din țară la Procuratura Generală au parvenit **491 cereri de asistență juridică**, fiind solicitată adresarea acestora autorităților statelor străine.

În aceeași perioadă, de la autoritățile altor state au parvenit și au fost examinate **635 cereri de comisie rogatorie** privind executarea unor acțiuni procesuale.

Concomitent, de la autoritățile străine au fost primite **58 materiale și dosare privind preluarea urmăririi penale** în privința cetățenilor Republicii Moldova, care au comis infracțiuni pe teritoriul altor state.

În perioada vizată, procuraturile teritoriale și specializate au solicitat Procuraturii Generale **transferul către statele străine a 21 dosare penale**.

PARTEA A VI-A.

CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR DE MANAGEMENT, REFORME INSTITUȚIONALE,

Pe parcursul anul 2007, în scopul consolidării capacităților de management instituțional, Procuratura Generală (conform competenței) a monitorizat și executat mai multe programe naționale:

- Planul de Acțiuni întru realizarea Strategiei Naționale de prevenire și combatere a criminalității și corupției;
- Planului de Acțiuni RM – UE (privind implementarea Strategiei Naționale de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului);
- Planul pentru implementarea Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc;
- Programul pentru implementarea Planului Preliminar pe țară în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului”;
- Planul de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2004-2008;

- Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor GRECO de către organele Procuraturii pe anii 2007 – 2008;
- Planul de acțiuni privind combaterea narcomaniei, traficului ilicit de substanțe narcotice, psihotrope și precursorii.

Pe parcursul anului 2007, Colegiul Procuraturii, în 11 ședințe, a examinat 34 de chestiuni. Ulterior, au fost adoptate hotărâri concrete și mobilizatoare în domeniile:

- combaterii criminalității și corupției;
- asigurării respectării legislației vamale și ecologice;
- aplicarea legislației procesual penale la etapa urmăririi penale și calitatea reprezentării învinuirii de stat.
- Colegiul Procuraturii a elaborat un șir de cerințe și recomandări ce țin de:
  - asigurarea drepturilor și libertăților omului;
  - prevenirii și combaterii corupției, torturii, traficului de ființe umane, traficului de droguri.

Totodată, eforturile corpului de procurori au fost orientate și îndreptate la realizarea în continuare a măsurilor prevăzute de Strategia de dezvoltare a organelor Procuraturii pentru anii 2005 – 2010.

Problemele aferente direcțiilor prioritare de activitate au fost în vizorul procurorilor și conducerii Procuraturii Generale și au fost analizate și discutate la ședințele Colegiului Procuraturii.

Cu toate că Procuratura a elaborat și a implementat Programul-model de prevenire a criminalității în cadrul unității administrativ-teritoriale, nu există o colaborare între instituțiile vizate, inclusiv organele de drept.

Se constată o lipsă de reacționare în cazurile de încălcare a legislației în domeniile combaterii criminalității juvenile, legalității înstrăinării de către organele publice locale a valorilor imobiliare, legislației privind protecția dreptului omului la ocrotirea sănătății, la administrarea, gestionarea, înstrăinarea și protecției subsolului, în combaterea birocrăției. Situația creată a generat adoptarea unei soluții aparte. Procuratura Generală a sesizat Ministerele Afacerilor Interne, Administrării Publice Locale, Sănătății, Ecologiei și Resurselor Naturale, Compania Națională de Asigurare în Medicină, pentru a întreprinde acțiuni de a diminua situațiile de încălcări în domeniu și a lichida lacunele existente. De asemenea, informația respectivă a fost prezentată și Președinției, Parlamentului, Guvernului și Consiliului Superior al Magistraturii.

În domeniul controlului și organizării activității instituționale, pentru anul 2008, se pune sarcina de participare activă a organelor Procuraturii la implementarea acestor programe și monitorizarea realizării lor.

Se preconizează utilizarea tehnologiilor informaționale moderne la procesul de monitorizare a activității, evidența și analiza rezultatelor obținute.

Pe parcursul anului 2007, Procuratura a fost antrenată într-un vast proces de regenerare și perfecționare continuă, dictat de noile exigențe față de procurori.

Esențiale au fost activitățile de pregătire și perfecționare profesională a procurorilor, formarea rezervei de cadre și diminuarea fluctuației lucrătorilor calificați.

Procuratura R. Moldova dispune de un potențial de cadre calificate, capabile să îndeplinească profesional, misiunile și obligațiile de serviciu.

Actualmente, în cadrul organelor Procuraturii activează **753** de procurori și **172** de funcționari publici.

Pentru a crește gradul intelectual și cel al aptitudinilor profesionale ale procurorilor, a fost aprobată Concepția organizării și desfășurării procesului de perfecționare a cadrelor Procuraturii. S-a purces la implementarea noilor metode de instruire profesională a procurorilor, cu aplicarea mijloacelor de perfecționare individuală. Între timp, s-a adoptat și Regulamentul privind formarea inițială a procurorilor și judecătorilor în cadrul Institutului Național de Justiție.

Rezultate notabile au fost obținute pe parcursul demarării implementării noii proceduri de formare a rezervei de cadre a Procuraturii. În această activitate se mizează pe principiile de selectare a candidaților pentru rezerva de cadre, procedura de înaintare a candidaturilor alternative la funcțiile de conducere, mecanismele de instruire specială a procurorilor incluși în rezerva de cadre.

Pornind de la faptul că rezultatele activității oricărei instituții corespunde direct disciplinei muncii efectuate, precum și modului specific de executare, au fost analizate măsurile de ordin disciplinar, aplicate procurorilor și funcționarilor publici. Totodată, am evaluat nivelul de respectare a cerințelor Codului deontologic al Procurorilor și Codului de etică al conducătorului.

În această ordine de idei, se înscrie și activitatea în domeniul asigurării securității interne, care a urmărit prevenirea angajării și accesului în organele Procuraturii a persoanelor ce urmăresc scopuri ilegale, depistarea și minimalizarea factorilor de risc instituționali, prevenirea și curmarea infracțiunilor, contravențiilor administrative și încălcărilor disciplinare comise de către lucrătorii Procuraturii.

Eforturi mai deosebite au fost depuse în vederea depistării și contracarării cauzelor și condițiilor care au contribuit la comiterea încălcărilor și infracțiunilor, asigurarea protecției juridice a lucrătorilor Procuraturii și rudelor apropiate ale acestora (în cazurile de periclitate a securității acestora, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu). O atenție sporită a fost acordată activității de combatere a fenomenului corupției, în plan instituțional.

Obiective prioritare pentru anul 2008 în domeniul controlului și organizării activității instituționale, managementului și securității interne sunt:

- identificarea și implementarea unor mecanisme eficiente și funcționale de antrenare a Procuraturii în procesul de formare a cadrului juridic, ajustat la exigențele dezvoltării multilaterale a societății și integrării europene;

- modernizarea și îmbunătățirea raporturilor de colaborare și conlucrare a Procuraturii cu autoritățile statului și societatea civilă în vederea promovării unor idei comune de reformare benefică a societății, prin utilizarea instrumentelor normative;
- preluarea inițiativei în activitatea de reformare a Procuraturii și cadrului juridic necesar realizării sarcinilor și atribuțiilor care-i revin instituției în temeiul prevederilor Constituției și altor legi;
- implementarea unor practici avansate de realizare a activității de analiză, prognoză și elaborări;
- utilizarea rezultatelor sondajelor sociologice în procesul de îmbunătățire a mijloacelor și metodelor în activitățile desfășurate, precum și în munca de perfecționare la locul de muncă și continuă a cadrelor.
- participarea activă continuă la implementarea Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană;
- executarea continuă a măsurilor din Programul de realizare a Strategiei de dezvoltare a organelor Procuraturii pentru perioada până în anul 2010;
- implementarea tehnologiilor informaționale moderne la monitorizarea activității, evidența, analiza rezultatelor obținute și Concepția Sistemului informațional integrat al organelor de drept;
- monitorizarea, implementarea și executarea actelor normative instituționale privind combaterea corupției și protecționismului;
- intensificarea raporturilor de colaborare și cooperare internațională;
- dezvoltarea continuă a bazei normative instituționale și reformarea Procuraturii;
- promovarea pachetului de garanții sociale pentru angajații și pensionarii organelor Procuraturii;
- sporirea responsabilității și disciplinei executorii;
- asigurarea transparenței și imaginii pozitive a instituției;
- modernizarea paginii oficiale www.procuratura.md a Procuraturii Republicii Moldova și actualizarea ei on-line;
- conectarea procuraturilor teritoriale și specializate la sistemele informaționale existente în RM;
- implementarea sistemului informațional integrat al organelor Procuraturii, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției și instanțelor judecătorești;
- procurarea echipamentului pentru exercitarea activității operative de investigații;

PARTEA A VII-A.

REFORME LEGISLATIVE ȘI EFICIENȚA LOR

Anul 2007, a marcat printr-un proces de amplificare a nivelului de participare a Procuraturii la activitatea de eficientizare și perfecționare a cadrului juridic, aferent domeniilor de activitate și competențelor sale.

În același timp, Procuratura și-a propus ca obiective noi antrenarea activă la evaluarea, studierea și analiza problemelor, fenomenelor și tendințelor relevante din societate, care au tangențe cu activitatea sa cotidiană, în vederea identificării celor mai stringente oportunități de reformare și ajustare a activității în sensul eficientizării ei.

Pentru realizarea obiectivelor strategice și principalelor priorități, care le revin organelor Procuraturii, precum și tendințelor de integrare europeană, au fost elaborate un șir de proiecte de acte legislative și normative, care au drept scop reforma instituțională și organizatorică a Procuraturii, sporirea independenței, transparenței și eficienței activității ei.

Reforma Procuraturii Republicii Moldova pe parcursul ultimilor ani, a fost una dintre cele mai abordate teme la forurile naționale și internaționale.

În scopul realizării acestui deziderat, au fost mobilizate importante resurse și capacități. A fost elaborat un pachet de proiecte de acte legislative chemate să prezinte soluții problemelor existente:

- remediarea aspectelor negative constatate, prin revizuirea atribuțiilor și competenței Procuraturii, a actelor de reacționare a procurorului, restructurării instituționale, stabilirii împuternicirilor bine definite și limitate Procurorului General, precum și unor principii care ar garanta independența Procuraturii și activitatea ei eficientă – toate acestea constituind o condiție necesară pentru supremația legii și a principiilor statului de drept, dar contribuie la crearea unui sistem modern al organelor Procuraturii, capabil să implementeze normele dreptului comunitar și să se adapteze la cerințele Europei contemporane;

- formarea, în cadrul Procuraturii, a unui organ de autoadministrare a procurorilor - Consiliului Superior al Procurorilor, ca garant al independenței Procuraturii, modalitatea de numire a procurorilor ierarhic inferiori de către Procurorul General, instituirea Consiliului de calificare și Consiliului disciplinar pe lângă Consiliul Superior al Procurorilor, stabilirea atribuțiilor și competenței acestor organe etc.

- instituirea unor noi reglementări care ar asigura asimilarea statutului procurorilor cu cel al magistraților, realizând în acest sens o armonizare a reglementărilor vizate cu practica existentă actuală care există în majoritatea statelor Uniunii Europene.

În vederea evaluării gradului de corespundere a acestor proiecte standardelor europene și consolidării calității reglementărilor făcute, Procuratura Generală, în cooperare cu Programul Comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei privind Sporirea Independenței, Transparenței și Eficienței Justiției în Republica Moldova a organizat mai multe activități. Sub genericul „Reforma Procuraturii în Republica Moldova” au fost desfășurate reuniuni la nivel național și internațional, la care au participat experții autohtoni, reprezentanți ai celor mai importante foruri europene: CE și UE.

Rezultatele acestor reuniuni au constatat dintr-o relevare amplă a unei atitudini pozitive a tuturor participanților față de esența modificărilor propuse în aceste proiecte.

Deși, reforma Procuraturii este una dintre problemele cheie asupra soluționării căreia sînt concentrate importante resurse și eforturi, o preocupare permanentă a organelor Procuraturii este și ajustarea formelor și metodelor de activitate la noile cerințe impuse de dinamica continuă a raporturilor din societate.

În acest sens, remarcăm că nu au fost ignorate de domeniul analiză, prognoză și elaborări din cadrul Procuraturii astfel de imperative actuale (natura raporturilor juridice din societate), cum ar fi: decriminalizarea Codului penal (oportunitatea utilizării eficiente de către procuror a unor pârghii discreționare în cadrul procesului penal), și implementarea unor noi practici și forme de combatere a corupției.

Studierea cadrului juridic și a stării de lucruri privind politica punitivă din țară a conturat o necesitate de revizuire a oportunității menținerii în Codul penal a unor categorii de infracțiuni care, în condițiile actuale, nu mai justifică scopurile inițiale de incriminarea a faptelor prejudiciabile respective.

În acest sens, Procuratura a propus, ca o soluție de remediere a situației, decriminalizarea Codului penal, prin metoda stabilirii (cu referință la unele categorii de infracțiuni) a unor condiții mai rigide de survenire a răspunderii penale precum și prin transferarea unor fapte, incriminate de Codul penal la domeniul contravențional.

În contextul promovării conceptului consolidării independenței procurorului și eficientizării rolului Procuraturii în sistemul justiției, se înscriu și măsurile de reafirmare legislativă a dreptului discreționar al procurorului.

Studierea practicii statelor comunității europene privind institutul dreptului discreționar al procurorului (care presupune punerea la dispoziția procurorului, în cadrul procesului penal a unui șir de pârghii discreționare) s-a ajuns la concluzia că în condițiile statului nostru ar fi eficientă implementarea unui instrument juridic similar, care ar contribui, efectiv, la sporirea randamentului activității procurorului în cadrul procedurii penale.

De asemenea, în scopul creșterii eficacității muncii desfășurate de procuror, au fost elaborate și promovate propuneri legislative care au scopul de pune la dispoziția procurorului un consultant (asistent) investit cu atribuții procesuale.

Acesta ar prelua de la procuror un șir de activități cu caracter tehnic și formal și în ultimă instanță, ar contribui la exercitarea operativă și eficientă a atribuțiilor care îi revin procurorului în cadrul procesului penal.

Un alt segment pe care s-a extins activitatea Procuraturii, în vederea perfecționării cadrului juridic, îl constituie revizuirea rolului și locului procurorului în cadrul activității operative de investigații .

Pentru a ajusta unele prevederi ale Legii privind activitatea operativă de investigații la cele ale Codului de procedură penală, Programului de acțiuni privind implementarea Planului Preliminar de Țară ”Provocările Mileniului”, Procuratura Generală a elaborat un proiect de lege pentru modificarea și completarea actului legislativ menționat.

Scopul este abilitarea procurorului cu dreptul de a exercita activitatea operativă de investigații, de a controla legalitatea măsurilor întreprinse de către organele care exercită această activitate, precum și coordonarea activității lor.

O altă problemă abordată în activitatea Procuraturii, la capitolul perfecționarea legislației, este evitarea situației de incertitudine referitoare la aplicarea criteriilor de apreciere a activității organelor de urmărire penală. Este importantă și excluderea unor încălcări (depistate de Procuratură), la acest compartiment, cum ar fi, majorarea nejustificată a indicilor de activitate, inclusiv a indicilor nemeritați, în raport cu creșterea numărului de infracțiuni și tănuirea de la evidență a crimelor. În acest scop, a fost propus Parlamentului, spre examinare, proiectul pentru modificarea Legii nr.216-XV din 29.05.2003 cu privire la Sistemul informațional integral automatizat de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni.

Elaborarea a fost determinată și de necesitatea ajustării unor prevederi ale legi la normele Codului de procedură penală și Legii cu privire la Procuratură.

Considerăm că în condițiile în care fenomenele și tendințele negative din societate devin tot mai diverse se conturează clar necesitatea sporirii mobilității și sensibilității instrumentelor, mijloacelor și metodelor de combatere sau diminuare a acestora. Pentru îndeplinirea acestor exigențe, Procuratura a recurs la consolidarea unei structuri noi, constituite în carul Procuraturii Generale și investite cu atribuții de analiză, prognoză și elaborări, dar și cu pîrghiile de identificare a celor mai stringente probleme din activitatea cotidiană, căutarea și găsirea soluțiilor de remediere a situației.

În prezent, sînt supuse unui studiu complex segmentele și compartimentele raporturilor sociale în ceia ce privește:

- deficiențele și problemele cu care se confruntă Procuratura în practica de implementarea a normelor de drept;
- gradul corespunderii cadrului juridic anticorupțional autohton cu normele dreptului internațional;

- factorii care creează riscuri pentru pronunțarea hotărârilor Curții Europene pentru Drepturile Omului de condamnare a erorilor procurorilor în cadrul procesului penal și inițierea modificării după caz a prevederilor Codului de procedură penală;

- exigențele ajustării legislației naționale cu privire la utilizarea tehnicilor speciale de investigare la dispozițiile Convenției penale privind corupția;

- aplicarea eficientă a legislației în domeniul prevenirii crimelor (cu analiza legislației europene și a practicii internaționale).

Activitățile noastre de perspectivă, conturează drept obiective:

- identificarea și implementarea unor mecanisme eficiente și funcționale de antrenare a Procuraturii în procesul de formare a cadrului juridic, ajustat la exigențele dezvoltării multilaterale a societății și integrării europene;

- modernizarea și îmbunătățirea raporturilor de colaborare și conlucrare a Procuraturii cu autoritățile statului și societatea civilă în vederea promovării unor idei comune de reformare benefică a societății, prin utilizarea instrumentelor normative;

- preluarea inițiativei la inițierea unor acțiuni legislative de reformare a cadrului juridic necesar realizării sarcinilor și atribuțiilor care-i revin Procuraturii în temeiul prevederilor Constituției și altor legi;

- implementarea unor practici avansate de realizare a activității de analiză, prognoză și elaborări;

- utilizarea rezultatelor sondajelor sociologice în procesul de îmbunătățire a mijloacelor și metodelor în activitățile desfășurate, precum și în munca de perfecționare continuă a cadrelor.

Deficiențelor pot fi considerate următoarele probleme:

- lipsa conlucrării cu organele și autoritățile publice în vederea identificării și promovării unor soluții legislative unanim acceptate în probleme de interes comun;

- perioada mare de timp în care sînt promovate propunerile Procuraturii (formare și perfecționare a cadrului juridic);

- nivelul insuficient de utilizare al elementului de interacțiune (între Procuratura Generală, procuraturile teritoriale și specializate) în identificarea problemelor și deficiențelor cu care ne confruntăm Procuratura în activitate sa de zi cu zi;

PARTEA A VIII-A.**CONCLUZII**

În anul ce s-a scurs, activitatea Procuraturii Republicii Moldova, a decurs în ritm obișnuit, cu aplicarea procedurilor clasice, caracteristice organelor Procuraturii, dar și cu executarea altor sarcini care au reieșit din fenomenele și realitățile cu care se confruntă Republica Moldova.

Totodată, anul 2007 a fost un an de consolidare a activității întregului corp de procurori, de progres și cooperare în plan intern și internațional, de trasare a sarcinilor și noilor metode și particularități de lucru a sistemului organelor Procuraturii.

Retrospectiva rezultatelor activității organelor Procuraturii în anul 2007 indică că în pofida lacunelor, neajunsurilor și problemelor cu care s-a confundat Procuratura, s-a reușit consolidarea capacităților instituționale, cristalizarea practicilor și metodelor noi de activitate, ceea ce ne dă posibilitatea de fi siguri că activitatea organelor Procuraturii în anul 2008 va fi mai productivă, asigurând executarea funcțiilor și competențelor în conformitate cu Constituția și cerințele actuale ale societății.